

~~6225~~

ועדת החקירה למלחמת יום הכיפורים

י ש י ב ה ק י " א

16.7.1974 - בקר

(הערד: אלוף משנה צבי ענבר)

היו"ר אגרנט:	מה שמך המלא?
ענבר:	צבי ענבר.
היו"ר אגרנט:	מה דרגתך?
ענבר:	אלוף משנה.
היו"ר אגרנט:	אחה מצהיר בהן צדק לומר את האמת.
ענבר:	אני מצהיר.
היו"ר אגרנט:	ידוע לך שהעדות היא סודית והדיון הוא סודי?
ענבר:	ידוע.
היו"ר אגרנט:	מה תפקידך?
ענבר:	פרקליט צבאי ראשי.
היו"ר אגרנט:	אתה יכול לתת לנו פרטים עיקריים על קורות חייתך?
ענבר:	אני מאז גיל 17 ורבע משרת בצה"ל.
היו"ר אגרנט:	מה שנת הלידה שלך?
ענבר:	1935.
היו"ר אגרנט:	היכן?
ענבר:	תל-אביב. כוגר ביה"ס התיכון "גאולה" בתל-אביב. התגייסתי

ב-1952 בתום ביה"ס התיכון. עברתי קורסים מ"כיס. הוצנחתי, הושמתי בחיל המודיעין. הייתי בחפקירי בסחון שדה. בשנת 1954 קבלתי דרגת סגן משנה. בסוף שנת 1956 עברתי להיזה קצין בסחון של הממשל הצבאי בצפון. בסוף 1962 עברתי להיזה קצין מטה בכיר במטה הכללי באג"מ/ממשל צבאי. בתום תקופת שרותי למדתי משפטי בערב.

הי"ר אגרנט: היכן?

ענבר: כחל-אביב. שנתיים ראשונות בשלוחה שכחיפה, שנתיים אחרונות -

כת"א ממש. סיימתי ב-1959 תואר ראשון.

הי"ר אגרנט: במשפטים?

ענבר: כן.

נבנצל: מטעם אוניברסיטת ירושלים?

ענבר: את התעודה קבלתי מטעם אוניברסיטת ירושלים, כי באותו זמן

היה איחוד. לאחר מכן עשיתי תואר סוסמן. המשכתי לשרת בתפקיד,

לא בפרקליטות הצבאית, במטה הכללי. בסוף 1965 עברתי לפרקליטות הצבאית. היה זה

בדיוק אחרי הבחירות לכנסת בהן השתתפי כנציג שר הכבוד. כבוד השופט לנדו היה אז

יו"ר ועדת הכחירות, זכיתי לקבל ממנו סכת הוקרה. מלאתי תפקיד של סניגור יקודי

בפיקוד הדרום. ב-1966 קיבלתי תפקיד של תובע פיקוד בפיקוד המרכז. ב-1967 התמניתי

יועץ משפטי לממשל הצבאי ברצועת עזה וצפון סיני. מילאתי את התפקיד הזה במשך

ארבע ורבע ברצועת עזה, עד סוף 1971. בסוף 1971 התמניתי פרקליט צבאי של פיקוד המרכז.

ובסוף יוני 1973 התמניתי פרקליט צבאי ראשי.

לנדו: במקום מי?

ענבר: במקום אלוף משנה צבי הדר.

הי"ר אגרנט: האחריות על המשמעת, הינון ושיפור בצה"ל מוטלת על המפקדים,

לפי צנור הפיקוד?

ענבר: כן. בהתאם להוראת הפיקוד העליון 50903 המפקד הינו אחראי למשמעת של פקודיו. ולשם כך עליו להביא לידיעתם את הפקודות החלוח עליהם, לפקח על קיום פקודות, לודא ביצוען, ובמקרה עבירה - לנקוט הגובות משמעתיות ללא דיחוי. מאחריותו של מפקד לנקוט בפעולות קדם-משפטיות, שהן: הגשת תלונה, העברתה לקצין שיפוט, מעצר עבריינים הנחונים לפיקודו במקרים המחייבים זאת. המפקד אחראי ליזום חקירות ולבצע פסקי דין.

המפקד חייב ללמוד את חוק השיפוט הצבאי ולנהוג על פיו.

בסופה קובעת ההוראה שככל מקרה שמתעורר ספק חוקי על המפקד להיועץ בפרקליט הצבאי.

היו"ר אגרנט: הפקידו של מי הוא להגיש שקף של מצב המשמעת לאלוף הפיקוד ולרמטכל?

ענבר: שקף של מצב המשמעת בפיקוד?

היו"ר אגרנט: כן.

ענבר: אלוף הפיקוד הוא האחראי למשמעת בפיקודו, וכלפי הרמטכל הוא האחראי.

היו"ר אגרנט: ובתוך הפיקוד?

ענבר: קצין השלישות הפיקודי. הוא האחראי לנושא המשמעת כקצין המטה המחאם של אלוף הפיקוד. קצין השלישות הפיקודי הוא גם קצין המטה המחאם את פעולותיהם של הפרקליט הצבאי הפיקודי ושל קצין המשטרה הצבאית הפיקודי.

לסקוב: זה טופיע באוראות הפיקוד העליון המגדירות את...?

ענבר: כן, המגדירות את תפקידו של קצין השלישות הפיקודי.

- 6228 -

לסקוב: אתה זוכר את המספר?

ענבר: אינני זוכר את המספר.

היו"ר אגרנט: אתה אומר שהוא המתאם את פעולותיהם של?

ענבר: הפרקליט הצבאי הפיקודי וקצין המשטרה הצבאית הפיקודי. הוא

מתאם את פעולותיהם של עוד כמה קצינים, אלא שלהושא המשמעת

ציינתי את שני אלה.

היו"ר אגרנט: אתה יכול אולי לתת לנו תאור המצב של המשמעת בצה"ל בתוך

הפיקודים והזרועות לפני המלחמה, בזמן המלחמה ולאחריה?

ענבר: זוהי שאלה מאד מאד מורכבת. אני אתחיל לתת את הפרטים בקשר

לכך, אבל ייתכן שבהמשך הייתי מבקש יותר פרוט מה מבוקש.

והייתי מבקש להבהיר קודם מאין שאובים הנתונים, מה הנתונים שיכולים להיות ומי אש

הגורמים האחראיים לגבי הנתונים השונים.

אם נדבר על דין משמעת, שמשקף מצב מסויים כרמת המשמעת -

משקף ולא משקף - משום שיש מפקדים שנוהגים להעמיד לדין משמעת על כל עבירה פעוטה

יש מפקדים שלא נוטים להשתמש בכלי הזה, אלא להטיל עונשים שאינם כתובים בדין.

למשל, יש מפקד שבמקום להעמיד לדין פקוד שעבר עבירה הוא נותן לו תורנות נוספת

במטבח, לגבי דיון זה מספק.

מכל מקום אם ניקח את הנתונים שבידי לשנת העבודה 1973,

אלה הם הנתונים מ-1.4.73 ועד 31.3.74 - ואני חייב לומר שאין הבדל משמעותי

בין התקופה שלפני המלחמה והתקופה שאחרי המלחמה, ברור שבתקופת המלחמה עצמה

מספר המשפטים היה קטן יחסית משום שמפקדים לא יכלו להתפנות לדברים כאלה, שלא

לדבר על זה שבזמן המלחמה היו גם פחות עבירות מסוגים מסויימים. לדוגמה - עבירות

של נפקדות, אנחנו נתקלנו בעבודה שבזמן המלחמה היו מעט עבירות נפקדות, אאאאאאאא

ועדת החקירה - ישיבה קי"א

16.7.74 - בקר

הער: אלוף משנה צבי ענבר

(הער משרות שלא ברשות).

היו"ר אגרנט: כמה זמן זה נחשב לנפקדות?

כמ

- 10 - 5 -

6229

אח"כ רשם אכ

הער: החוק קובע חזקה שעל-פיה חייל נעדר מסדרתו בצבא ללא מצדקה 21 ימים ומעלה - חזקה עליו שהוא עריק. אבל אנחנו, כפרקטיקה, כמעט ולא נוהגים להשתמש בחזקה הזאת, ואנחנו מאשימים בעבירות של העדר מהשרות שלא ברשות, כלומר נפקדות ולא עריקה, ~~21, 30, 40, 50~~ גם חיילים שנפקדו 21, 30, 40, 50 ואפילו יותר ימים.

הש"ר: אתם מתיחסים אליהם כנפקדים?

הער: אנחנו מתיחסים אליהם כנפקדים, ויש אפילו מקרים של עבריינים שהיו יכולים להיכלל בהגדרה של עריקים, שאנחנו מכיאים אותם לדין משמתי בפני קצין שיפוט ולא בפני בית-דין צבאי.

הש"ר: נפקדים?

הער: גם אם נפקדים ממש, במשך 50 ימים, יכול הפרקליט הצבאי לשקול, זאמר, שזה מקרה נפקדות ראשון, והאיש החייבם נהיה לו לו ~~אחראי~~ בעיני הסדרות, שיש לו שיקול-דעה להודות על העמדה לדין משמתי.

הש"ר: ובכן, בגלל נפקדות זה הולך תמיד לפי החוק בפני קצין שיפוט, קודם כל? זה בסמכות קצין שיפוט?

הער: זה בסמכות קצין שיפוט.

הש"ר: בהבדל מעריקות, שזה בסמכות בית-דין צבאי?

הער: בסמכות בית-דין צבאי בלבד.

ובכן, בתקופת המלחמה הפילים שהם בדרך כלל היו בעלי נפקדות קודמת קודם לכן, ואחרי המלחמה עברו עבירות של מעור מהשרות, אם, בדרך כלל, בתקופת המלחמה נלחמם, נדק באותם מקרים פשידת המתח בגיזרה שלהם, אשרשו לעצמם להעדר, לחזור לסדרם, אם היו חיילים בעדי עבד קודם של נפקדות.

הייתה אומר, שאחרי המלחמה, רמה העבריינות בשטח הזה של העדר מהשרות שלא ברשות - היא כמו שהיתה קודם לכן.

העד (המשך): דינור חיים מפורטים לגבי מצב הפיקודות ב.ה.ל. ופריקתו בו, אם חייב מעוניינים בהם, ארי הגוף שמרכז את כל הסטטיסטיקות בנושאים אלה - זה מפקדת קצין מטרה זכאית ראשי. שם יש להם מדור ג'פקדים ופריקים, והם מרכזים סטטיסטיקות מפורטות לגבי תקופות.

אם אחזור לדין המשמעותי בשנת 1973, התקיימו ב.ה.ל. 224502 משפטים בדין

משמעותי.

חינוכי: על עבירות שונות, אני מבין &

העד: על כל העבירות.

חינוכי: זה כולל גם בחי-דין?

העד: לא! אך ורק קציני שיפוט. חשוב, אם הועדה חרצה החיחסות לפרקי זמן

מסויימים בלבד או לגבי חילות מסויימות, אצלי יש חלוקה, קיבלתי דו"ח

שנתי מקצין בקורת הדין המשמעותי בשלישות הראשית. אם הועדה הועדה מעונשנת, אני אעביר לה אפך נעשה הפיקוח על הדין המשמעותי בשלישות הראשית.

א: בשלישות הראשית, במדור סיווג ורישום ישנו קצין בקורת/דין משמעותי, שאליו

מגיעים כל טפסי החלונות, צריכות להגיע כל טפסי החלונות. המספר שבקבלה של

224502 - הוא מספר החלונות שהגיעו אל קצין בקורת הדין המשמעותי. אין אנו יכולים

לדעת אם לא היו חלונות שנדרשו, ומתוך החדשלות או אפלי אפילו סתוך זדון של מישהו, לא

הועברו לשלישות הראשית. א בשלישות הראשית ננקטות מספר פעולות המכוונות להביא את

החלונה לרישומת האישיה. כלומר, אם יש הורדה בדרגה או אם יש קנס או אם יש תקופת

מחבוס שמספיה על תקופת שרוחו של החייל. נעשית בדיקה להקפדת של החלונה. חלונות

שנראו לקצין בקורת דין משמעותי שהפסקים לגביהן אינם חוקיים - מועברים אלש להחלטתי.

ז.א., אם יש ספק בחוקיות הפסק - זה מועבר להחלטתי, ואם אני נזכה לדעת שהפסק הוא

בלתי-חוקי, תרי מני מוסמך לבטל אותו.

ברו"ח חשתי שמונה לפני, ישנה חלוקה לפיקודים מרחביים, חילות - עבירות

ועונשים. כך שאם הועדה מעוניינת מנספריים מסויימים או אם היא מעוניינת שיוכן חלום

הער (המשך): מהדוח הזה, אני מבקש לדעת זאת.

הש"ר: טוב, אתה יכול להגיש לנו את זה. יש לך המיסמך הזה?

הער: העותק שלי מצוי ברשותי.

הש"ר: אז אולי תגיש לנו את זה עכשיו.

הער: הייתי מעדיף לצלם אותו כי עותק זה דרוש לי לעבודה?

הש"ר: בבקשה, תצלם את זה, ותגיש אותו לנו אחר כך.

אם ייקרא המיסמך הזה?

הער: דו"ח כלל צ.ה.ל.י לשנת העבודה 1973, דין משמעותי, דו"ח עבירות ועונשים.

אנליזת גורדות מספר מתוך הדו"ח שיענינו את הועדה. לגבי סוגי עבירות, למשל, אי-שמירת דכוש היו במשך שנת 1973 43,000 משפטים בדין משמעותי. לגבי עבירות מעורבות היו - 28,800 משפטים. ובאשר לעונשים אולי יעניין את הועדה שהוטלו, למשל, 1,250 עונשי הורדה בדרגה.

לסקו: יש פה גם פירוט באיזו דרגה זה היה? בכירות, זוטרות?

הער: לא. הדו"ח הזה איננו מפרט, וכל נתון בענין הזה, אם יהיה צורך בו, אפשר שהיה להטיל על השלישות הראשית להכין אגרו.

את הדרגה כדאי אולי להבהיר כאן. בדין משמעותי ציפח לתוריד את זרם חוגרים שדרגתם אינה עולה על דרגת סמל ראשון. סמלים ראשונים או חוגרים הנשואים דרגת רבע של סמל יכול א לתוריד רק אל"מ. כך שמכל מקום כל אגחן הורדות בדרגה הן בתחום של טוראי ראשון ועד לסמל ראשון. כך שאולי לא כל כך משמעותית החלוקה.

הש"ר: זה לא כולל סמל ראשון?

הער: כולל סמל ראשון, אשר רק אל"מ מוסמך להוריד אותו בדרגה. כך שהמספר

תעוד (המסך): שזקכתי איצו כולל רבי-סמלים, רס"רים וקצינים.

תיו"ר: איזה ממך ישיא לעשות דין משמעת?

פדין: השאלה שלי אחרת ולא על הורדה בדרגה, אם הכנתי זכוון, הרי בחתך תזה

אין בכלל חתך לקצינים בדרגות אחרות, לא בעניני הורדת דרגה, אלא
מכחינת עכירות, תלונות או משפטים.

תעוד: חדו"ח הזה איצנו כולל את החתך הזה, אבל נסתן לבקש. אם הועדה מעונינת,

אני אבקש את השליטה הראשית שתכין לי חתך לגבי חוגרים וקצינים.

פדין: הקצינים לדרגות שלהם וסוגי העכירות שלהם! ומה נעשה להם?

תעוד: אצא אצא את מחתך העכירות והעונשים לגבי קצינים אני אבקש שיחננו לי

לגבי קצינים בנפרד, ואם נסתן - כל דרגה בנפרד, עכירות ועונשים.

לנדויס: פט לנו כבר דו"ח על חיקי המשטרה הצבאית שנפתחו נגד קצינים מינואר עד

אוקטובר 1973.

פדין: אני מדבר כרגע על עכירות משמעת.

תעוד: בסדר. חדו"ח אשר בידי הועדה, ועדה-מישנה של הועדה ביקשה בשעתו ממני

דו"ח אך זרק לגבי עכירות קצינים, וזה חדו"ח שנמסר לוועדה. אבל הוא לא

כולל עניני משמעת, הוא כולל מצ"ח ומשפטים בפני כתי-דין צבאיים.

פדין: אני מתכוון לדין משמעת.

תעוד: לדין משמעת - יוכן ויגוש לוועדה.

שעונש

כדאי אולי לציין עוד שיש מחבוס בפועל הנטלו על 18,000 חיילים.

חדבר האחרון שאצין אולי בהקשר לדו"ח הוא זה שכ-10% מהחיילים הועמדו

לדין משמעת - זוכו בדינם. 22,657 חיילים זוכו בדין המשמעת, שזה 10%.

6234

- ידין: התנהגות בלתי הולמת של קצין שאין בה משום עבירה פלילית, האם היא כלולה כעבירות משמעתיות?
- צ.ענבר: העבירה של התנהגות בלתי הולמת וכן העבירה של התנהגות מכישה הן עבירות שקציני שיפוט בצבא לא הוסמכו לדון בהן, הן אך ורק בסמכותו של בית דין צבאי.
- ידין: בכלל, או רק של קצינים?
- צ.ענבר: בכלל.
- היו"ר אגרנט: מי הוא קצין שיפוט בצבא?
- צ.ענבר: בחוק השיפוט הצבאי נקבע קצין שיפוט זוסר וקצין שיפוט בכיר. קצין שיפוט זוסר הוא מפקד שדרגתו סרן או סגן שפמלא תפקיד של סרן. למשל, מפקד פלוגה שטרם קיבל דרגת סרן והוא עדיין סגן הוא קצין שיפוט זוסר לגבי חיילי פלוגתו. קצין שיפוט בכיר הנו קצין בדרגת רב סרן או סרן בתפקיד של רב סרן. אלה הם קציני השיפוט בצבא.
- נבנצל: זאת אומרת, מאלה ומעלה?
- צ.ענבר: כן.
- נבנצל: פקודה הבקורת שתארת זה בערך במסופע אלף דוחות ליום עבודה?
- צ.ענבר: כן.
- היו"ר אגרנט: בחוק כתוב: קצין שיפוט בכיר - מפקד יחידה שדרגתו אינה למטה מדרגת סגן אלוף. אחת אמרת: רב סרן.
- צ.ענבר: או קצין אחר שהרמטכ"ל העניק לו סמכות של קצין שיפוט בכיר. ובכן, הרמטכ"ל העניק סמכות של קצין שיפוט בכיר לכל קצין בדרגת רב סרן.
- קיימות שתי הוראות פיקוד עליון: 50303 ו-50304. האחת מהן קובעת מי יהיו קציני השיפוט ואת מי הם מוסמכים לדון, והשניה קובעת סייגים לסמכויות קציני השיפוט. כך, למשל, היא קובעת סייג שקצין שיפוט לא ידון בעבירה

6235

של התנהגות שאינה הולמת. סעיף 158 בחוק השיפוט הצבאי קובע כי הרמטכ"ל רשאי לקבוע סייגים לסמכויות הנתונות לקצין שיפוט. והרמטכ"ל קבע סייגים כאלה, כגון הסייג לפיו קצין שיפוט אינו מוסמך לדון בעבירה של התנהגות שאינה הולמת.

ידין: מתי נקבע הסייג הזה?

צ.ענבר: הוא כבר משנים רבות.

היו"ר אגרנט: מי ידון בעבירה כזאת?

צ.ענבר: אך ורק בית דין צבאי. לדוגמה, שימוש ברכב צבאי שלא למסרות

הצבא - קצין שיפוט זוטר אינו מוסמך לדון בעבירה כזאת, אף

על פי שמכחינת החוק הוא כן מוסמך, אבל בא הרמטכ"ל ואמר שאם חייל נוהג ברכב צבאי לפטרה שאיננה צבאית הוא רוצה שרק קצין שיפוט בכיר ידון בעבירה זאת.

היו"ר אגרנט: מנין הסמכות של הרמטכ"ל?

צ.ענבר: סעיף 158.

ידין: אולי תוכל במשך הזמן להמציא לי מתי יצאו ההוראות בשתי

נקודות אלה ועל ידי איזה רמטכ"ל.

צ.ענבר: בסדר.

נקודה נוספת שאולי היא חשובה בהקשר זה. קצין שיפוט זוטר

אינו מוסמך לדון בעבירה של אי שמירה על רכוש צבאי. כאשר ערכו של הרכוש הצבאי

שאבד עולה על 20 לירות, רק קצין שיפוט בכיר מוסמך לכך.

עד כאן בנושא הדין המשמעותי והסייגים. כמובן, אני יכול

לפרט פרטים נוספים, אני מבקש לדעת כמה בדיוק הייתם מעוניינים.

היו"ר אגרנט: ביחס להתנהגות בלתי הולמת, אני משער שיש בוודאי

פסקי דין של בתי דין צבאיים אשר שם טבעו את המושג הזה, או הביאו

הוכחות לגבי תוכנו. האם אתה יכול לתת דוגמאות מה זה התנהגות בלתי הולמת, או שכית

הדין הצבאי מצא שזאת התנהגות בלתי הולמת.

6236

צ.ענבר:

בוודאי. אם הועדה מעוניינת, אוכל להסציא לה.

אחן דוגמה, והיא דוגמה קצת קיצונית, בכוונה כדי להמחיש.
מעשה ברס"ר בשרות קבע, אשר ללא ידיעת מפקדיו, בשעות הערב עבד כפקיד קבלה בבית
מלון. גם בבית המלון לא ידעו שהוא איש צבא. הוא בא, ביקש עבודה כערב, נתנו לו,
בכלל לא ידעו שהוא איש צבא. יום אחד גנב אותו רס"ר צמיד וכסף מאחד מאורחי המלון -
עכירה שהיא כל כולה בתחום האזרחי, הוא עשה זאת בהיותו אזרח, בכלל לא במסגרת
הצבא, שום קשר לא היה לעבירתו עם הצבא, לבד מעובדה אחת: שהוא היה רב סמל ראשון
בשרות קבע. בהיותו פרקליט פיקוד המרכז, ביקשתי את המב"ק האזרחי של משטרת
ישראל, הבאתי אותו לדין גם בעכירה של גניבה וגם בעכירה של התנהגות בלתי הולמת,
בפני בית דין צבאי מחוזי. טענת ההגנה הייתה שלא הייתה כאן כל התנהגות בלתי הולמת,
מאחר שאיש בכלל לא ידע שהוא רס"ר, למעשה הוא לא המיס קלון על צה"ל,
זאת הייתה הטענה. טענת התביעה, שנחקלה על בית הדין הצבאי לערעורים הייתה שיש
קריטריונים מסוימים להתנהגות ספקד בצה"ל, והתנהגות מהסוג הזה פוגעת כעצם מעמדו
כרב סמל ראשון. ואכן בית הדין הצבאי לערעורים קבע שהוא אינו ראוי לשאת כדרגת
רס"ר והוריד אותו כדרגה.

היו"ר אברנט:

איזו התנהגות - הגניבה או העוכדה שהוא עבד בבית המלון?

צ.ענבר:

הגניבה בלבד. ענין העבודה הוגדר כעכירה בעלת אופי סכני

פחות או יותר.

לסקוב:

באחד הדיווחים שמסרת לאלוף משנה תמיר היה מקרה של רב סרן

שבעל קטינה, ואלוף הפיקוד החליט שאין אינטרס לציבור לספל

בזה והענין נגמר. לא ברור אם היה אחר כך המשך שזו התנהגות בלתי הולמת קצין בצה"ל.

האם אתה זוכר?

צ.ענבר:

אולי אפשר לראות את המקרה.

דין:

דובר על סגן. אולי היה גם מקרה ברכ" סרן, אני ראיתי מקרה

של סגן, אבל התוצאה הייתה אותה תוצאה שאמרת.

צ.ענבר:

הייתי רוצה לראות, אם פרטי המקרה זכורים לי בוודאי אתייחס אליו

* 6237

לשאלה של רב אלוף לסקוב, הקביעה אם להגיש כתב אישום

בעבירה מסוימת או לא להגיש איננה נחונה בידי אלוף הפיקוד, אלא בידי הפרקליט הצבאי. אם יש עבירה ונפתח חיק, החיק מועבר לפרקליט הצבאי והוא מחליט בהתאם לחומר הראיות אשר בחיק. את המקרה הזה באמת אבדוק.

נבנצל: זכור לי שבשנה שעברה מתח מבקר המדינה בקורת על כך שבעניני

עבירות חנועה נענשו קצינים בכירים באופן כללי יותר קל מאשר

בעלי דרגות נמוכות יותר. הענין העסיק גם את הכנסת.

צ.ענבר: זכור לי.

נבנצל: נעשה משהו בעקבות זה?

צ.ענבר: כידוע, השופטים הם בלתי חלויים. המסקנות של הבקורת הובאו

לידיעתם. ללא קשר עם מסקנות הבקורת - בהחלט ללא קשר, אלא

באופן מקרי ביותר - בפיקוד המרכז, שהוא הפיקוד בו נשפטים על מרבית עבירות

החנועה בצה"ל, נחמנחה נשיאה חדשה, סגן אלוף דורנר דליה, שהשקפתה האישית לגבי

עבירות קצינים היא הפוכה מהשקפת השופטים שקדמו לה. כך שהיום טוענים הקצינים

שהם מקבלים עונשים יותר חסורים מעונשים שמקבלים החיילים.

נבנצל: למה אחת מדגיש כל כך שזה ללא קשר עם הבקורת?

ועדת החקירה - ישיבה קי"א

לפני כן רשמה אא

- 31 -

16.7.74 - בקר

רב

הער: אלוף משנה צבי ענבר

צבי ענבר:

אני מרגיש את זה כדי לומר, שזה חלוי באופיו

של השופט. באופיו של השופט, אנחנו לא יכולים

בדרך של פקודה.

נבנצל:

הבקורת היחה שהפרקליטות הצבאית צריכה לפעול

לפעול בכיוון של בתי-דין, בהופעתה לפני השופטים

לפעול בכיוון זה שהאחריות הגדולה המוטלת על הקצינים תחבטא. אז גם בתי-המשפט

יפעלו בכיוון.

צבי ענבר:

אמת. בכיוון זה ודאי שנעשה ונעשית פעולה

אכ ל האמת היא, שאני מוכרח להצטרף לעמדתו של

ארוני, שהמצב לגבי משפטי קצינים בדרך כלל, להגיד שאני שבע רצון ממנו, אינני

יכול לומר. הרגשתי היא, שעל קצינים מוטלים עונשים נמוכים יותר. או נאמר כך,

אפילו כאשר מצליחים להשיג הרשעה של קצין בדין, הרי לקצין יש יותר סיכויים

להשיג לאחר מכן, הקלה בעונשו, זו הרגשתי.

היו"ר, אגרנט:אחרי שהוטל העונש¹

אחרי שהוטל העונש, מצד הרשויות שתפקידן, או לאשר

צבי ענבר:

אח גזר הדין, או שיש להם סמכות להקל בדין.

סליחה, אני רוצה לחזור רגע לשאלה של ר"א לסקוב,

י. ידין:פה מדובר בסגן , פיקוד

הצפון, בינואר 73. סיום החקירה, פברואר 73. הערה: תוצאות: "האלוף החליט

לסגור התיק, מתוסר ענין ציבורי".

צבי ענבר:

אני פה אקח את הנתונים ברשותכם ואמסור לכם

מספר התיק זה 28/73, פיקוד צפון. השאלה שאני

י. ידין:

רציתי, בעקבות השאלה הזאת, לא כל כך מענין

אותי הדבר לגופו, אלא השאלה יותר עקרונית, וזה קצת קשור על השאלה שעניית קודם.

16,7,74 - בקר

הער: אלוף צץ ענבר

י. ידין:

אם אחם מקבלים חוצאה כזאת ^א שאלוף הפיקוד החליט לסגור את התיק מחוסר ענין ציבורי - מה תפקידו של הפרקליט הצבאי הראשי בענין זה? האם הוא מסתיים בכך, או שיש לו תפקיד של ייזום בענין זה: פנייה לרמטטכ"ל, או מה בדיוק הנוהל?

צ. ענבר: אלה נתונים שאמנם נאספו ונמסרו, אבל הייתי אומר - שהם נאספו ונמסרו סכנית בעיקר. כלומר ישב קצין

ועבר על כל תיק...

י. ידין: אני לכך שואל.

צ. ענבר: הייתי רוצה עקרונית להכהיר. חקירה בנושא כזה

נערכת ע"י מצ"ח.

היו"ר, אגרנט: באיזה נושא?

צ. ענבר: בנושא בעל אופי פלילי כמו בעילת קטינה.

התיק מועבר לפרקליט, ההחלטה אם להגיש כתב אישום, או

לא להגיש כתב אישום, נתונה בידי הפרקליט הפקודי. כאשר מוגש כתב-אישום ואלוף

הפיקוד סבור, שאין ענין צבורי בקיום המשפט, מותר לו לבטל את כתב-האישום

בהסכמת הפרקליט הפקודי.

ה. לסקוב: זה הוראות הפיקוד העליון?

צ. ענבר: זה בהתאם לחוק השיפוט הצבאי. בהתאם לסעיף 308/א'.

רק בהסכמת הפרקליט הצבאי.

כעת, הפרקליט הצבאי אינו כפוף לאלוף הפיקוד.

הפרקליט הצבאי כפוף פיקודית אלי. זה כולל גם את חיל-האוויר וחיל-הים,

שבהם ~~פולט~~ בדרך כלל כפולט כפופים למפקד החיל, חוץ מאשר הפרקליט. לי לא זכור

בחקופה שבה אני מכהן כפרקליט צבאי ראשי, מזה כשנה, לא ידוע לי אף מקרה אחד, שבו

אלוף ביטל כתב-אישום. ממילא גם לא נתנה הסכמת הפרקליט הצבאי לכך.

16.7.74 - בקר

הער: אלוף צבי ענבר

צ. ענבר:

היו"ר אגרנט: האם פרקליט צבאי, במקרה כזה, האלוף רוצה לבטל, הוא צריך

לקבל אישור של הפרקליט הצבאי פקודי? אני שואל: הפרקליט

הצבאי הפקודי, הוא פונה לפרקליט הצבאי הראשי? כדי לדעת אם להסכים לזה או לא?

צ. ענבר: כן.

היו"ר אגרנט: הוא לא חייב לפי החוק?

צ. ענבר: הוא לא חייב לפי החוק, ולפי החוק שיקול הדעת הוא שלו,

הוא בהחלט שלו, אבל הוא חייב להודיע לי על כך. מראש

בטרם יתן את הסכמתו. הוא חייב בהתאם לנוהלים. מעשית אני אומר - לא היה מקרה כזה

כי רוב המקרים בהם מבטלים את כתב-אישום, הם על פי החלופה השנייה שבחוק, בהחלופה

השנייה היא, שאני מוסמך לבטל כל כתב-אישום. לכן הפרקליטים פונים אלי, כאשר לדעתם

יש צורך בכיסול כתב-אישום.

לנדאו: יכול להיות שהתיק נסגר עוד לפני הגשת כתב-האישום?

צ. ענבר: כן. יכול להיות, אבל שוב ההנמקה המוכתרת כדו"ח, כלומר,

אינה רלבנטית.

ח. לסקוב: יתכן שמצ"ח קבע, שאין כייס?

י. ירין: לא כתוב - שאין כייס.

צ. ענבר: אבל מצ"ח חייב להעביר את התיק להחלטה פרקליט.

י. ירין: פה לא כתוב - שאין כייס. פה כתוב - שאין עניין.

צ. ענבר: כן. חייבים לבדוק, מה בדיקת מסתתרת מאחורי זה, ואני אבדוק.

היו"ר אגרנט: מה בדיקת הכיסוי הזה - "אין עדיין חוצאות, או אין בכלל

חוצרה?

צ. ענבר: אין חוצאה - פירושו של דבר, הפרקליטים לא תמיד מקבלים

16.7.74 - בקר

הער' ז. ענבר: דיווח מה היחה התוצאה הסופית במקרה. כי חוכת הדיווח חלה עם החזרת התיק למצ"ח. פירושו של רבר, הפרוצדורה היא כזאת: כאשר מגיע תיק מצ"ח אל הפרקליט, והפרקליט סבור שאין צורך בכ"ד צבאי, אלא בב"ד משמתי בלבד, הרי הוא נותן את החלטתו, מעביר את ההחלטה למפקד שתפקידו לבצע אותה, עם העתק מההחלטה למפקדה מצ"ח, המקיימת מעקב, והמפקד, לאחר שמסיים את ההליכים המשפטיים, חייב להחזיר את התיק למצ"ח עם החלטתו, על מנת ששם ייגנז התיק עם התוצאות. התיק איננו חוזר לפרקליט, הוא חוזר ליחידה כמו שזה נהוג במשרת ישראל - כל תיק חוזר ליחידת המשרה יחד עם התוצאה הסופית.

י. ידין: זה במקרה של כתי-דין משמתי?

ז. ענבר: זה במקרה של דית משמתי.

י. ידין: אבל כאן מדובר על ב"ד צבאי? כל התיק הזה הוא של כתי-דין

צבאיים, ועליהם שאל השופט אגרנט. על אחוז גדול

מהמקרים כתוב: אין, אין אין. וזה מתאריכים די קרופים.

ז. ענבר: אין, מה יכול להיות, שמי שהכין את הרשימה עבר

רק על התיקם הענייניים שבידי הפרקליט, ולא בדק

כב"ד צבאי את כל המקרים, אני מניח שאם פה מדובר על כתי-דין צבאיים, צריך להיות

לגבי כל התיקים. ואם זה לא כך, אנש הורה שזה יושלם.

י. ידין: זה צריך להיות אצלך?

ז. ענבר: לא, לא אצלי. אבל בכה"ד הצבאי. שוב, אצלי אין סטטיסטיקה

של כתי-דין הצבאיים, זה מנוהל ביחידת כתי-דין

הצבאיים ישנה קצינה שכל תפקידה לרכז את הנתונים.

י. ידין: השאלה שאותנו מעניינת כרגע, אחי לפחות, היא לא בדיוק

הפרוצדורה, אלא: מי, על מי חלה תידומה, כדוג המסכלי

לדאוג לכך, שמשפטים שהוגשו לכתי-דין צבאיים, יבואו לידי סיומם ולסיומם החוקי.

כלומר שהייתה תוצאות, שיהיה ערעור, אם יש צורך בערעור גם מצד הפרקליט וגם

~~התביעה, יבוא לאיטור הרמטכ"ל או יחידה שתואם דין, מי עוקב אחרי זה~~

16.7.74 - בקר

הער: צ. ענבר

י. ידין:

מצד הנאשם, יכול לאישור הרמטכ"ל או איזה שהוא דרג. מי עוקב אחרי זה?

צ. ענבר: אני אדבר על שני החלקים. מה קשור ביחירת בתי-דין

צבאיים, ומה קשור בפרקליטות הצבאית.

ד בכך, הפרקליט כאמור מורה לתובע הצבאי, להגיש כתב-

אישום. כתב האישום מוגש לנשאי בה ד הצבאי המחוזי. נשיא בה ד הצבאי המחוזי,

מדווח מיידיית על כל כתב-אישום שמוגש אליו, מדווח מיידיית לנשאי בה ד הצבאי

לערעורים. בבה ד הצבאי לערעורים קיים תפקיד ובפועל קיימת קשיצא שבפועל עוסקת

אף דרק במעקב על בחי-הדין הצבאיים. מעקב, הן צמוד לגבי כל תיק והן מעקב

חוצשי. בחום כל חודש(כל מה שאני אומר לוועדה כאן אני אומר מתוך ידיעה אישית.

לא בידי הסמכות לתת את זה, משום שזו נוהלים של יחידה אחרת, אבל אני אומר, היות

ואני יודע מהי העבודה היוטיומית).

בסוף כל חודש חייב כל נשאי לדווח לנשאי בה ד

הצבאי, על כל משפט שלא הסתיים ושעבר עליו פרק זמן מסויים, אינני זוכר כמה

דומני 60 יום. אם תוך 60 יום הסתיים משפט, זה כבר נחשב פיגור וצריך לדווח

מה אתה הנשיא עשית לגבי התיק הזה שהוא עוד לא נגמר. עברו כבר חודשיים מיום

הגשת התיק והוא עוד לא נגמר. כך שביחידת בתי-דין צבאי מצרה, יש קצין מיוחד,

שכל תפקידו לקיים מעקב ופיקוח ולדא אאאאאאאאאאאאאאאא שהטיפול כתיק מסתיים.

כאשר לנו, כל תיק הפרקליט הצבאי הפיקודי ותובע הצבאי הפיקודי. למעשה, אין

מקרים של תיקים שלא בטיפול.

היו"ר אגרנט: הכיטוי הזה אין, אין פירושו שהתיק עדיין תלוי ועצמד

בכ"ד שהוא לא מסתיים.

צ. ענבר: יש מקרים כוודדים ביותר, כאשר כדרך כלל נאשם

או עד חיובי ביותר יצא לחו"ל, לחקופה של שנה או שנתיים

16.7.74

הער: צ, ענבר

צ' ענבר: שמשפטים מסויימים לא מסתיימים, ואז אותה קצינה שיושבת אצל נשיא בה ד לערעורים ומקיימת את המעקב, כאשר עובר פרק זמן מסויים ורואה שאין סיפול בתיק, ואין גם סיכוי לסיים את הטיפול כו בהקדם, מעבירה אלי את התיק ומבקשת שאשקול: שם יש מקום לבטל את כתב-האשום. זה מעיק עליהם, שישנו תיק ברשימת התלויים ועומדים, זה מעיק עליהם. לכן אין חורש שלא פונים אלי בבקשה להחיתם לתיק או פיקים ואומרים; בגלל הסיבות האלה והאלה התיק הזה כבר נמשך שנה ועדיין לא הסתיים, תשקול, אם אין מקום לבטל אותו?

לנדאו: מה שהיו"ר שאל, שפה יש ריבוי של הציון הזה - אין, אין.

צ, ענבר: אני מזכרת לבדוק את זה.

לנדאו: אם פותר לי, באותה הרשימה, הייתי רוצה לדעת פרטים

שוראי אינם תחת ירך..

צ, ענבר: אם הייתי יכול לקבל העתק מרשימה זו, אני אבדוק את כל הפרטים.

לנדאו: זו הרשימה שאתה הגשת.

צ, ענבר: אנחנו הגשנו לוועדה ישר את המקור שעליו עבד..

לנדאו: טוב תקבל העתק. יש פה למטה תיק 73/476 (חרוש לך)

פה יש שיבוש בתאריכים, כתוב: פתיחת התיק 18/18 83

זה 73, אחר כך כתוב § תאריך סיום התיק: 30 באוגוסט 72. זה טוב צריך להיות 73.

והתיק הוא בגד ס"א בעמ' 6 של הרשימה שלך "אי קיום הוראות הספייכות

בצבא" והחוצאות: תיק נסגר; עקב מלחמה ו-אין.

מה אתה יכול להגיד לגבי שני הדברים האלה; האם היחה

סדיניות כללית, לסגור תיקים בגלל המלחמה? ~~האם אתה יכול להגיד לי על הדברים האלה?~~

דמה פה פירוש הסילה - אין. ז"א, בגלל סגירה התיק לא היו חוצאות, או שזה משהו אחר?

המשיך במ

לפני כן רשמה רב

ועדת החקירה - ישיבה קי"א

בס

- 41 -

16.7.74 - בקר

העד: אלוף משנה צבי ענבר

ענבר: בתום המלחמה נערכה בדיקה מחדש של כל התיקים המתייחסים

לעבירות שנעברו לפני המלחמה, ועבירות שנראו, כאשר נראה

היה לפרקליט שמדובר בעבירה שאיננה חסורה ומדובר בחייל שהשתתף במלחמה הייתה לו

הרשות לסגור את התיק. אם כי בכל מקרה כזה מסקנותיו של הפרקליט לגבי המקרה

עצמו הועברו לגופי הצבא הנוגעים בדבר. כלומר, אם נסגר תיק נגד קצין -

מסקנותיו של הפרקליט ביחס לתיק זה הועברו למפקדיו של הקצין ולראש מנהל הסגל

על מנת שתוכנסנה לתיקן האישי.

לנדוי: עוד מקרה אני לוקח באקראי. זה בעמוד 7 תיק 113 מ-73.סרן - החשוד סרב לעכב סכומים לקבלת חפוש

בנוכה. הועמד לדין משמעתי לפי סעיף 132 - חש"ק ואין פה חוצאות.

ענבר: כמו שאמרתי חוצאות הדין המשמעתי צריכות היו להיות מדווחות...לנדוי: זה לא דין משמעתי.ענבר: זה בית דין צבאי?לנדוי: הרשימה שלך כולה היא בית דין צבאי.והדבר האחרון זה תיק 91 מ-73, באותו עמוד 7. רב סרן - התשלוח, גריסת אי-סדרים. חוצאות - "פרקליט פיקוד

מרכז - חק' (כנראה חקירה) 31.8.73", ואין כל ציון של חוצאות.

סליחה, יש עוד מקרה אחד. זה בעמוד 8, מספר 217 מ-73.

סגן אלוף - שיפוט בלתי חוקי. האריך סיום החקירה - 30.7.73.

הועבר לפרקליט של גייס השריון, וחוצאות - אין.

אולי תברוק את זה וחמסור לנו בכתב.

ענבר: אני אברוק את כל המקרים ואמסור על כך.

העד: אלוף משנה צבי ענבר

היו"ר אגרנט: כשאתה אומר שהפרקליט מחליט אתה מתכוון לפרקליט הפיקודי?

ענבר: כן, הפרקליט הפיקודי.

היו"ר אגרנט: והוא זקוק לאישור ממך על כך בכל המקרים שאתה הזכרת או לא?

ענבר: לגבי כל חיק וחיק שבו הוא מקבל החלטה הרי ההחלטה היא

בידיו.

היו"ר אגרנט: לא, אני מדבר לגבי זה שאתם עשיתם עריכה, ביקורת, אחרי המלחמה.

ענבר: לגבי הכיקורת אחרי המלחמה?

היו"ר אגרנט: כן.

ענבר: לא, הוא לא היה זקוק לאישור ממני על כל חיק. אבל יצא מסמך

בכתב שקבע מהם הקריטריונים שקובעים מתי מותר לו לסגור חיק.

נכנצל: כמה חיקים נסגרו לפי הוראה זה?

ענבר: אינני יכול לומר ברגע זה.

היו"ר אגרנט: זו מעין חנינה?

ענבר: כן.

נכנצל: היה משהו מקביל מעין זה מצד היועץ המשפטי של הממשלה לא

להמשיך לטפל בעבירות קלות. אפשר למצוא כמה חיקים נסגרו?

ענבר: כן.

היו"ר אגרנט: אני רוצה לשאול אותך עו"ש שאלה אחת. מספר המשפטים המוגשים לבתי

הדין הצבאיים, ובכלל כל המקרים שבהם הוטלו עונשים משמעותיים -

הער: אלוף משנה זבי ענבר

זה לא משקף את העבירות המסמעותיות שבוצעו כפועל ואשר לגביהם לא היה כל סיפול על ידי המפקד.

ענבר: בודאי.

היו"ר אגרנט: ויכול להיות שזה רק אחוז קטן מכל העבירות האלה?

ענבר: יכול להיות, אבל אין שום כלי שיכול לבדוק את הבעיה הזאת.

היו"ר אגרנט: שאלה שניה שאני רוצה לשאול אותך. האם היו עבירות מסמעותיות

בקשר לאי ביצוע משימה ע"י החייל או המפקד?

ענבר: כן. אי ביצוע משימה - זה יכול לכלול כל מיני דברים. למשל,

חייל חייב לדאוג שהמחסנים שלו עם הציוד יהיו בסדר - וזו משימה.

האם לזה הכוונה או לביצוע משימה מבצעית או סתיה משימה. יש כמובן כל הזמן

עבירות כאלה. עבירות שבהן חיילים או מפקדים לא ביצעו כראוי את המוטל עליהם, או

שביצעו את זה תוך כדי התרשלות. אלה הם עניינים שתיקים רבים עוסקים בהם. אני

אולי אחן לוועדה נחונים נוספים שהכנחי לקראת עדותי היום, כי הועדה בשעתו ביקשה

נחונים לגבי קצינים בלבד. יש לי כרגע נחונים נוספים המתייחסים לכלל צה"ל

לתקופה של ינואר - ספטמבר 1973, כלומר, תשעה החדשים אשר קדמו למלחמה. הרשימה

הזו מפורטת לפי כל אחד מהחדשים - ינואר עד ספטמבר, מפרטת את העבירות השונות

פרוט לפי סוג העבירות, וכל זה מטפל בתיקי החקירות שהיו בטיפול מצ"ח. כלומר,

כאן אני יכול לראות בין היתר כמה תיקי מצ"ח נפתחו באשמת התרשלות, והתרשלות

מתייחסת לשנים - התרשלות לגבי רכוש והתרשלות בתפקיד.

סך הכל נפתחו בחשעה החדשים האלה, פינאר ועד ספטמבר,

438 תיקי התרשלות כלפי רכוש, 17 תיקי התרשלות בתפקיד.

יש פה פרוט של עבירות כאשר החלוקה היא: עבירות כלפי הגוף,

עבירות כלפי רכוש, עבירות נגד המשטר והמסמעת. זה בעיקר. ויש פרוט עם חלוקה

העד: אלוף משנה צבי ענבר

6247

לזיופים, גניבות, סמים משכרים, שררה והתעללות.

חלוקה שניה מתייחסת לחלוקה לפי דרגות ולפי סוג השרות, אלא שהטבלה הזאת אינה אומרת כל עכירה לגבי איזה עברייין, כי הנתונים שהיו בידי מצ"ח מתוך הסטטיסטיקה שהם מנהלים, מתייחסת לסוג העבירות, לסוג הקצינים, כך למשל בחלוקה לפי דרגות יש לנו 8 סגני-אלופים, 22 רבי-סרנים, 57 סרנים, 97 סגנים, 55 סגני-משנה. וזה מתוך סך הכל של 2184 אנשים שהוגדרו כנאשמים בחיקי מצ"ח אלה. מתוך אותם 2184 יש אח"כ פרוט לגבי יתר הדרגות.

היו"ר אגרנט: כמה קצינים יש שם?

ידין: 200 בערך.

ענבר: סך הכל - אם נספור אותם - 239.

מתוך ה-2184 היו 309 אנשי קבע, חובה - 1649, והשאר -

מילואים ואחרים.

נתונים נוספים מתייחסים לשיפוט בבתי הדין הצבאיים לגבי כל הנאשמים, כלומר, גם קצינים וגם תוגרים, שוב - לאותה תקופה של ינואר - ספטמבר, תוך חלוקה לבתי הדין הצבאיים השונים ולעבירות. כלומר, זו השלמה ~~אצטאאאא~~ לנתונים שקיבלתם לגבי שיפוט קצינים, פה, הטבלה הזאת, מתייחסת לגבי כל המשפטים בבתי הדין.

היו"ר אגרנט: אני רוצה להפנות את חשומת לבך למה שאמר בדיוני מסכ"ל בענייני

משמעת לפני הטלחמה מפקד חיל האויר, הוא אמר כך:

"אני חושב שהנדנדוד והטרסוד של משטר ומשמעת כמו כובע, תספורת,

נסיעה ב-81 ק"מ לשעה - המערכת המשפטית גורסת בעיקר אח הרכרים האלה, המערכת המשפטית שלנו אינה נובעת בכשלון שבביצוע משימות, שכן ועונש נעשים במסגרת לגברי אחרת. דוקא בנושאי העבודה העיקריים המערכת המשפטית אינה מופעלת. בכל מיני מקרים אחרים כמו ¹⁴⁷בלתי חוקי ואי-חוקי ⁸¹בלתי חוקי, אני מדגיש שאם נגביר את

הער: אלוף משנה צבי ענבר

אכיפת המשמעת בנושאי המסימה העיקרים ענין המשטר והמשמעת יקבל את הפרופורציה הנכונה שלו. כיום הפרופורציה היא בדיוק הפוכה, כל המערכת של האכיפה של השיפוט ושל המעצר, מכל האנשים שיושבים בבתי הסוהר 99.9% מהם יושבים על משטר ומשמעת, ורק 0.1% יושבים על ביצוע מסימה. אני חושב שצריך להפוך את היחס".

זה נאמר בדיוני מטכ"ל ב-17.8.73.

ענבר: ע"י מפקד חיל האוויר?

היו"ר אגרנט: כן.

מה יש לך לומר על הערכה זו?

יריין: זה מדובב על ביצוע מסימה מבצעית.

היו"ר אגרנט: כן, ברדאי.

אח"כ רשמה תכ

העד : ^{לפי} ~~שאל~~ ז. ענבר

הרגשתי היא שהדברים נכונים, על נושאים כגון נסיעה במהירות של 15 ק"מ מעל למוחר, או אי חבישת כובע, - על נושאים אלה מבחינה מעשית מופקד בעיקר המסטרה הצבאית. ובכן, המסטרה הצבאית ממלאה את תפקידה; פותחת חיקים ומבישה חלונות, ובהתאם לסדרים שנקבעו בצבא, - זה מוכרח באיזה שהוא מקום להסתיים בהעמדה לדין וכןקיסת צעדים, על הנושאים הכלולים בחחום של משמעת, אחריות מפקדים, ובסופו של דבר בעית המשמעת המבצעית היא בעיקרה בעיה של מפקדים, לא מסטרה-צבאית וגם לא הפרקליט הצבאי, אינם יכולים להכתיב למפקד, כיצד לנהוג במקרים של ההרשלות בכצוע משימה מבצעית. כאשר תוצאות ההתרשלות הזו הן מותו של אדם, מציעתו של אדם, אובדן רכוש בסכום העולה על 250 לירות, - באותם מקרים מחייבות פקודות הצבא עריכת חקירה, וכאן זה ברור: אם ישנה התרשלות שכתוצאה ממנה נפצע חייל, החייל מועבר לבית-חולים; מיד נפתחת מערכת של דוות: מפקדה קצין רפואה ראשי - ר"מ 2, המטה הכללי - ענף נפגעים וגמלאות, השלישות הראשית, יש לכך כל מיני הקשרים בקשר לזכויותיו של החייל לאחר מכן לחלומי גמלאות, להכרה בנכותו. המערכת בנויה לספל בכל מקרה כזה, ואז מוכרחה להפתח חקירה. העניין מוכרח להסגר אצל כל הגורמים הנוגעים בדבר בחקירה, וכאשר נפתחת חקירה, התיק מגיע גם לפרקליט, וכאשר הוא מגיע לפרקליט, ההחלטה היא כבר כידיו. אבל כאשר יש התרשלות שלא נגרמה על-ידי אחת מהסיבות האלה, אז זה חלוי במפקדים. גם כאשר יש בקורת של גוף מסוניה על גוף כפוף, הרי התוצאות במרבית המקרים מתבטאות בכך שהגוף הכפוף מקבל רשימה של דברים שהיו לא בסדר, או מקבל ציטן נמוך בבקורת, אבל נדמה לי שהמפקדים בכל הדרגים נמנעים מלנקוט באמצעים משפטיים במקרים האלה. מבחינה זו אני בהחלט שותף להרגשתו של מפקד חיל-האוויר, שהמערכת המשפטית עובדת בהרכה מקרים לאו דווקא על המקרים העקרוניים.

ישנה בקורת על
מ. י. ידין: לפי מה שאתה אומר, /המערכת המשפטית, לפי מה שאתה אומר,

האחריות הזו ליזום משפט או להביא למשפט, היא על המערכת

הפקודית.

52.
ת.כ.

ועדת החקירה - ישיבה קי"א
16.7.74 - בוקר

העד - סא"ל ז. ענבר

סא"ל ז. ענבר: אני אומר שהמערכת המשפטית שלנו, שאני חלק ממנה, לא תמיד מה שהיא מספלת בו, אלה המקרים שמכחינת האינטרס הצבאי היא הייתה צריכה להתרכז בהם, מפני שהמערכת הפקודית אינה מעבירה אליה.

י. ידין: אני אשאל על כך את אלוף הפקוד כאשר יהיה כאן, אך אם אני מבין נכון, האשמה שלו שם היא בדיעבד, אך פירושה הוא שאי אפשר להגיד שהמערכת המשפטית היא אשמה, בענין זה, אלא אם כן אפשר להוכיח כי תלונות מסוג זה על-ידי אלוף הפקוד הועברו, והמערכת המשפטית התרשלה בספול בהן.

סא"ל ז. ענבר: אני לא חושב שלכך הוא התכוון.

י. ידין: כלומר האשמה היא לא במערכת השפוטים, אפילו מכחינה טכנית.

סא"ל ז. ענבר: האשמה היא במערכת המפקדים.

י. ידין: כסטכריות הפקוד?

סא"ל ז. ענבר: כן. אם יורשה לי, אני מוכרח לתת דוגמה שאולי היא קצת קצונית,

אבל היא מוכרת לוועדה. אלוף פקוד הגיש תלונה נגד מפקד אוגדה כפוף לו ואמר, מפקד האוגדה הזה לא פילא את פקודותי. את התלונה הזו הגיש אותו אלוף פקוד לראש המטה הכללי. התוצאה כפי שאנו יודעים אותה היום, היא שכמקרה הזה לא ננקטו ההליכים המשפטיים הנדרשים, משום שראש המטה הכללי סבר שמכחינת אינטרסים כלל-צה"ליים או איני יודע מאיזו בחינה אחרת, לא צריך לספל בחלונה הזו מכחינה משפטית פרופר. כלומר בדרך משפטית המדויקת כפי שנקבעה בחוק. זו דוגמה. הדרך המשפטית, אשר נראית לי כדרך המשפטית, לא קיבלו אותה,

ועדת החקירה - ישיבה קי"א

16.7.74 - בוקר

.53.

ת.כ.

העד סא"ל צ. ענבר

אני למשל המלצתי בפני ראש המטה הכללי ואמרתי לו, כי תלונה מן הסוג הזה מחייבת שחמנה קצין בודק, אשר יערוך בדיקה ולאחר מכן יומא התיק להחלטתי. זה לא נעשה.

לא נתמנה קצין בודק?

פ. ידין:

סא"ל צ. ענבר: נתפנתה בסופו של דבר ועדת חקירה, וכפי שנאמר לי בשלב מסוים, מאוחר מאד, האלוף המחלונן ביטל את תלונתו. להערכתך, מקרה אשר כזה, אינו יכול להחשב כמקרה פרטי שבין אלוף פקוד מסוים למפקד פקוד מסוים. זה מקרה אשר יש לו השלכות על המשמעת בצה"ל. אם זה נכון, צריך לנקוט פעולות מסוימות. אם זה לא נכון, צריך גך כן לאתקף מסקנות כלפי אלוף שמאשים פקוד שלו בעבירות חמורות, בשעת לחימה. העובדה היא שהמפקד החליט שהנושא הזה אינו מתאים לטיפול משפטי, וכאן אני מדבר על מקרה שידוע לי, משום שראש המטה הכללי קיים איתי מספר החיעצויות בנושא זה.

יש כמובן מקרים רבים אחרים שאינם ידועים לי, מפני שבתוך מערכת הפקוד, מפקד פלוני סיכם עם מפקד אלמוני, שהם מסתפקים בכך שינזפו בקצין. אני מוכרח לתת דוגמה אחרת שגם היא קצונית, עוד יותר. חודשים ספורים לפני המלחמה, קצין מפקד פלוגה כצנחנים, פרץ כאישון לילה לבונקר תחמושת של יחידה אחרת, וגנב משט תחמושת. לטענתו, לצורך אימוני יחידתו. אין להט מספיק תחמושת. כאשר נודע הדבר לאלוף אותו פקוד, הוא הדיח מיד את הקצין הזה מתפקידו כמפקד פלוגה מכצעית, והעביר אותו לאחד מבסיסי החטיבה האחרים לתפקיד של הדרכת טירונים או משהו כזה, ובעיני קציני היחידה זה נראה כאקס משמעותי חמור. הוא הודח מיד מתפקידו כמפקד פלוגה מכצעית...

כאיזה פקוד זה היה?

היו"ר מ. אגרנט:

פקוד המרכז.

סא"ל צ. ענבר:

.54.

תכ.

ועדת החקירה - ישיבה קי"א

16.7.74 - בוקר

הער - סא"ל צ. ענבר

מה הוא עשה?

היו"ר א. אגרנט:

הוא העביר אותו לתפקיד שאינו פקוד על פלוגה מבצעית.

סא"ל צ. ענבר:

דעתו של אלוף הפקוד וגם דעתו של הרמטכ"ל דאז היתה, שהאקט

הזה כתגובה, הינו מספיק. אלא שכאן נפתח תיק מצ"ח, כי כרבע שיש פריצה, יש תיק מצ"ח, וכרבע שיש תיק מצ"ח, סמכות ההחלטה היא בידי הפרקליט הצבאי. לכן על אף שסוכס מה שסוכס בין המפקדים באוחה של חקופה, הבאתי את הענין לפני הרמטכ"ל ואמרתי לו כי הענין חייב ללכת לבית-דין צבאי, והרמטכ"ל אכן קיבל את עמדתי. כלומר לא היתה דרך שזה לא ילך לבית-דין צבאי. זה לא שאם הרמטכ"ל לא היה מקבל את עמדתי, זה לא היה הולך לבית-דין צבאי. זה היה הולך לבית-דין צבאי בכל מקרה, אלא שבמקרה זה הרמטכ"ל באמת קיבל את הנמוקים, לאחר שהבאתי לפניו את כל הנתונים.

מי סיכם מה לעשות? האם אלוף הפקוד סיכם מה לעשות עם

היו"ר א. אגרנט:

המפקד (לגבי מה שאמה אומר, על העברתו לתפקיד אחר)?

כרבע שהמקרה נודע לאלוף הפקוד, הוא סיכם עם ראש המטה

סא"ל צ. ענבר:

הכללי, שמפקד הפלוגה יועבר לתפקיד אחר. הוא דיבר קודם

עם מפקד החטיבה ואמר לו שזה מקרה חמור מאד. הסיכום הראשוני של המפקדים היה שניתן להסתפק באקט הזה, שוב מתוך ההשקפה שלהם כמפקדים, שזה האקט המספיק, אך היות וההחלטה במקרה כזה אינה נתונה בידי המפקדים בלבד, זה הגיע לבית-דין צבאי. לפני שבאתי איתם המפקדים.

מה היתה התוצאה?

ד"ר י. לם:

התוצאה היתה שאותו קצין הורשע בדינו, נידון להורדה בדרגה

סא"ל צ. ענבר:

ולעונש מאסר כפועל.

6253

.55. 60.

ת.כ.

ועדת החקירה-ישיבה קי"א

בוקר - 16.7.74

הער - סא"ל ^{א"ח} צ. ענבר

מה היתה דרגתו של הקצין הזה?

היו"ר א.אגרנט:

סגן.

סא"ל צ. ענבר:

רצית לומר שמקרה זה הובא לכית-דין צבאי רק משום שהיתה

י.ידין:

כאן לא רק עבירה פלילית ולא רק עבירה משטפתית, ונפתח

תיק מצ"ח, חויבו לעשות זאת, אחרת זה לא היה מופיע לפניך כלל.

(המשך רשם א.כ.)

הער (המשך): בכל הנוגע לעבירות שהן בעלות אופי פלילי או בכל הנוגע לעבירות

הסוגיות במקורות הצבא כעבירות כאלן שצריכה להיפתח בהן חקירה.

להתשלוח בשמירה ציוד צבאי איננה עבירה פלילית כמובן הצר, אבל אם כתוצאה מהתשלוח בשמירה הרכוש, נגרם נזק במספר לירות מסויים, אם לא היה, נאמר, מיקל בסנק - אז המיקל נמצא, אך הוא עוד לא תורכב על הסנק, ואם כתוצאה מכך שלא היה תורכב המיקל בסנק נגרמה פגיעה חמורה בכשירות של אותה יחידה - הדבר הזה אינו בא לידי ביטוי כספי. המיקל קיים, הוא לא הלך לאיבוד. הוא רק לא היה בסנק. נאמר, שמפקד החטיבה גילה בבקורת בגדוד שסנק צריך היה להיות בו מיקל - המיקל לא היה קיים. יכול מפקד החטיבה, בהתאם לשיקול דעתו המוחלט, להחליט אם הוא אומר לו "נו, נו, נו" או מעביר אותו לתפקיד אחר, או מעמיד אותו לדין.

אבל אם המיקל אבד - חייבים מסד להגיש טופס 1,065. כי מיקל - זה

נשק, וכל אובדן נשק - מחייב חקירה מצ"ח. המערכת הצבאית וכל מה שקשור באובדן אפסגיה והשלמה והבקורות ומערכת המחשב בנויה כך שכל מקרה אובדן מוכרח להתגלות, - אז זה כבר חיק שמגיע לפרקליט, ואז הפרקליט מקבל החלטה לגבי המקרה הזה. ויחכן מאוד, שחטונו של המיקל הזה מבחינה כסר של צ.ה.ל., הוא פחות חשוב מאשר זה שהמיקל לא היה על הסנק או במקום אחר.

פירין: אני רוצה להכין את הענין. אחה, כפרקליט הצבאי הראשי, אתה רואה את כל,

נקרא לזה, המשפטים המשפטיים שעושה קצין בעצמו, אתה רואה את התיקים

והתוצאות? ~~אזאת אתה צריך לדעת~~ צ"ח, אין בעיה של מצ"ח ושום דבר.

הנה במקרה הזה של הסרן כן היה, אבל במקרה אחר, נניח, אם משהו עבר איזון עבירה

מיבצעה, והוא קצין, וכן הטילו עליו עונש: ~~המפקד~~ הדיחו אותו, העבירו אותו

וכו'. חיק מסוג זה, שהוא איננו מסוג מצ"ח ואיננו מסוג ביה-צין צבאי, אחה מקבל

חוננים דיווחים עליו?

הער: אם אין חיק מצ"ח ואם לא מדובר בחקירה אחרת, שנערכה נגד קצין בדרגה

סא"ל ומעלה, כל מקרה שבו נפתח חיק קצין בדרג או חיק ועדה חקירה,

הער (המשך): לאו **אָפּאָ דוקא** תיקי מצ"ח (והגתונים שבידיכם אינם כוללים מקרים של קצינים בודקים וועדות חקירה, אשר מתמנים ע"י מפקדים) אם זה מדרגת סא"ל ומעלה - כל תיק כזה חייב להזא אלי, להחלסתי. וְזֶה עַל-פִּי הַחוּק. כי החוק אומר, שְׂעִבִירוֹת שֶׁל קָצִינִים מִסָּא"ל וְמִעֲלָה - סִמְכוֹת הַחֲלָסָה הֵינָה בְּיַד בִּלְבַד.

הער: איזה סעיף זה?

הער: על-פי סעיף 279 לחש"ך, אם מביעה לפרקליט בצאי תלונה, שהיא בסמכות בפת-דין צבאי מיוחד (ובפת-דין צבאי מיוחד קיים אך ורק לגבי קצינים בדרגת סא"ל ומעלה) אז עליו להעביר את התלונה לפרקליט מצבאי הראשי. הואיל וכל מקרה שבו יש מגם כלשהו בהתנהגותו של סא"ל יכול לשמש כמקרה שיובא לבית-דין צבאי, הרי כל מקרה כשה חייב להיות מועבר אלי ע"י הפרקליטים הצבאיים.

כעת, אם בפתחה מוגשת תלונה בגד קצין, נאמר, שהוא היה קצין תורן ולא היה מצוי במקום שבו הוא צריך להימצא, והוא עמד לדין משמעתי. הרי חוצאות התלונה הפסק - זה מועבר לשלישות הראשית, ולאחר שנגשם מועבר הפסק למינהל הסגל, על-בנת **אחראי** שהתלונה חובה לעיונם של האנשיים הממונים על הקצונה בצבא - וזה מינהל הסגל - ומועברת לחיקן האישי של אותו קצין. היות שלא מוסלת עלי האחירות על המשמעת בצבא, אלא אך ורק לכך שההליכים המשפטיים בצבא ששבצבא יתנהלו קצינים על-פי החוק, הרי אלי מביעות התלונות אֶמְהִסוּג הַזֶּה דִּק אִם יֵשׁ צוֹרֵךְ בְּנִקְיִטָה בְּצַעֲדִים מִשְׁפִּטִּים מְצִדִּידִים; אִם זֶה נִקְיִטָה צַעֲדִים מִשְׁפִּטִּים מִצֶּדֶם ~~מִפְּרָקְלִיט~~ מְיָקְלִיט - הרי היא מועברת לפרקליט הנזעע בדבר; או אם יש טענה שהתנהלו ההליכים משפטיים שלא כדין.

לדוגמא, **אָפּאָ זֵיחַנֶּשׁ אַהוּרָאָה לַחֲצִמֶד קֶצֶן לִדִּין**, הוא הורה על האספה, וקצין השפוט החליט בכל זאת לזכות אותו. זה מקרה שאני רואה לעצמי מקום להחערב. שכן אם הנאשם הורה כאספה - לא היה קצין השיפוט מוסך לזכות אותו.

הער: זה בתצאי שאתה מקבל דיווחים על כל המקרים האלה. אבל, בכלל, על כל

הפעילות של הקצינים השיפוטניים?

הער:

כאמור, מותם קרוב לרבע מיליון תלונות לשנה מגיעות לקצין בקורת הדין המשמעת, וקצין בקורת הדין המשמעת מעביר אלי את אותם המקרים שלדעתו יש צורך בהתערבותי מהכחינה המשפטית הסהורה, אבל אם חייל או קצין זוכה בדיונה או אם הוטל עליו עונש של גזיפה - התוצאות האלו מועברות למפקדים הנזוגעים בדבר ולא אלי.

ידין:

אולי אני פשוט לא מכין די את הענין הזה. פה יש איזה שהוא מעד של אי-הפגיפה בקשר לפרקליט הצבאי הראשי כאחראי על פיקוח דרכי המשפט (לא המשמעת הצבאית) שהם פועלים כהלכה. מה זאת אחריות המוסלת על הפרקליט הצבאי הראשי? כן?

הער:

האחריות על בתי הדין הצבאיים - - - -

ידין:

לא על בתי-הדין הצבאיים, אני מתכוון להליכים עד בית-הדין.

הער:

ההליכים עד בית-דין האחריות היא עלי.

ידין:

עכשיו נניח לדוגמא שיש קצין אל"מ בדרום, ומישהו הגיש תלונה על מישהו אחר, והוא החליט לא להעמיד אותו למשפט משמעת. יש בקורת על דבר כזה?

הער:

אין בקורת, אלא אם כן או שהוגשה תלונה או שהקובל או כל אדם אחר שיש לו

ידיעה על המקרה פנה אל פרקליט צבאי או אלי, וכהתאם לפקודות הצבא כל חייל ושאלי לפנות ישירות אלי, ואני אישית מקבל פומפוס, בלי יוצא מהכלל, מקבל מכתבים מחיילים מדרגת טוראי, שבהם הם פונים ישירות אלי, ואני בהתאם לכך מפעיל את אותם הגורמים שיש באפשרותי להפעיל. כלומר: מצ"ח, שאני מוסמך לתת הוראות. אני אינני תלוי במפקדים. אני יכול לתת למצ"ח הוראה לחקור, אני יכול להורות על מינוי שופט חוקר במקרים כאלה, ושוב, דוגמא ממה שבא לפני הועדה, פנה אלי האלוף גרנץ ואמר: "דע לך, כי יש חשד שמיסמך שהוגש לוועדה - יש בו עמוד מזויף". בכל מקרה רגיל הסיבה מעביר את הענין הזה מיד לחקירה מצ"ח. במקרה גורמי פניתי ליו"ר הועדה וביקשתי לדעת מה היו מסקנותיה של הועדה במקרה הזה. כי המקרה הזה אצלי תלוי ועומד. אני חייב פה להגיד לקצין: במקרה גודק ע"י ועדת החקירה והיא הגיעה למסקנות כאלו

וכאלו, וזה מקובל עלי ואני לא נוקט שום צעדים; או שאם אני מגיע למסקנה שהענין לא גבוק - חובתי אז להביא את זה למצ"ח. כמו כן, צינור גוסף, יומיומי, שיש לי הוא - חבר הועדה לסקוב, אשר מעביר לחמשך סיפולו מקרים כאלה יומיומי.

ידין: אני אגיד לך למה אני שואל את השאלה הזאת. פה יש שני אספקטים. ישנו אספקט אחד שמישהו לא נקט בפעולה בקשר לחלונה. אבל השאלה היא: מי הוא האיש ש לא נקט בפעולה? אני שואל את השאלה, כי דוקא היום נתקלתי בה במיוחד. אנלי הסביר את זה לי. אני קורא היום בעתון דבר שקרה אחמול, שלא הוא נראה מוזר ביותר. אלא אם כן הסביר לי איך זה יכול לקרות. איך זה קורה שראש המטה הכללי השהה מחקיריו סא"ל בגלל זה שהיה חוסר בתחמושת, או משהו אחר (אינני זוכר בדיוק מה היה) וזה געשה על-סמך חלונה של ועדת חוץ ובסתון בכיקורה אצל הרמטכ"ל. והשאלה שאני שואל היא כזאת: מה גירוש הדבר? האם פירוש הדבר הוא שהיתה חלונה גבד סא"ל זה, ואיש לא נקט בתהליכים מ פטיים גבדו? לא היתה חלונה, אבל ועדת חוץ ובסתון פתאום נודע לה הדבר, וכתוצאה מזה קבע הרמטכ"ל מה שקבע? לא שאני כל כך מעוניין לדעת את הקיים תזה, אלא באמצעות הקיים הזה אולי תוכל להסביר לי א פ פ ה זה צריך היה להיסגר? רא המטה הכללי משה סא"ל לא לפי תביעה ועדת חוץ ובסתון?

לגדו: חבר ועדת חוץ ובסתון.

ידין: חבר? א טוב, זה לא משנה.

העד: פרטי המקרה אינם ידועים לי בכלל.

ידין: חסלה לי שאני מפסיק אותך, כי זאת השאלה השניה שלי. ראש המטכ"ל יכול להשקות כל קצין בדרגה של סא"ל ללא פרודורה שעוברת דרך פרקליט צבאי ראשי? תוכל אחר כך להמשיך. זאת היתה שאלת-ביניים.

העד: התוראוח הן כאלו. הסמכות להשקות הינה חלק מסמכויותיו של המפקד במישור הפיקודי לנקוט פעולה משמעתית דחופה במקרים הסחאימים. לכן,

מפקד שבירו הסמכות לאשקוח - אינו חייב (הוא רשאי, אבל אינו חייב) להיוועץ בפרקליט צבאי, אלא עליו לדווח מיד לפרקליט הצבאי על החלטתו. וישנה תודאת הפיקוד העליון אשר מסדינה את כל הנושא הזה של הדחה. המפקד המדיח, מאמא חייב, בהחלט לפקודות, לקרוא לקצין המודח, להגיד לו מה הטענות המועלות נגדו, לאפשר לו להשמיע את דברו בעל-פה או לתת את דבריו בכתב, ורק לאחר מכן לקבל את החלטתו.

(אחריו רשמה א.א.)

6259

היו מספר מקרים לפני המלחמה ובזמן המלחמה שמפקדים לא כבדו את הכללים האלה, והיו מקרים שאני הודעתי לכל הגורמים הנוגעים בדבר שההדחה בסלה ומבוטלת, כל המסמכים הנוגעים בה מבוטלים, ונתתי סכתב לקצין שהדחתו היתה בלתי חוקית, אם הוא לא נשאל, אם לא ניתנה לו הזדמנות לומר את דברו.

יריג: על המקרה הנדון אתה לא יודע שום דבר, ואחה גם לא יכול להסביר לי מה קרה?

צ.ענבר: אין לי מושג. אתמול בערב שמעתי לראשונה ברדיו, והבוקר הגעתי לכאן.

היו"ר אגרנט: נפסיק עתה את הישיבה.

(הפסקה)

6260

היו"ר אגרנט:	יש לך מסמכים שאתה רוצה להגיש לנו?
ז. ענבר:	אני מכקש להגיש את המסמכים הכאים:
טוּז 320	סכום הקירות בחיקי חוליות מצ"ח בחודשים ינואר - ספטמבר 1973.
טוּז 321	לוח חיקי החקירות בטיפול מצ"ח, לפי סוגי העבירות, בחודשים ינואר - ספטמבר 1973.
טוּז 322	נאשמים בחיקי הקירות מצ"ח, ינואר - ספטמבר 1973, לפי דרגות וסוג השרות.
טוּז 323	פרוט המשפטים כבתי הדין הצבאיים בחודשים ינואר - ספטמבר 1973 על פי חלוקה לבתי דין ועבירות.
טוּז 324	פרוט משפטים כבתי דין משמעתיים בצה"ל מ-1.4.73 עד 31.3.74 לפי פיקודים, חילות, עבירות ועונשים.
טוּז 325	הוראות פיקוד עליון בדבר משמעת אחריות מפקדים.
נכנצל:	המספרים הם מהמחשב?
ז. ענבר:	לא. זו בדיקה ידנית, מהסכומים החודשיים.
נכנצל:	רבע מיליון מקרים בשנה - ידנית?
ז. ענבר:	כן. לא כל תוצאות הדין המשמעתי מוכנסות למחשב. למחשב מוכנסות רב תוצאות שיש להן השלכה על שלושה דברים: דרגה הנאשם; הישוב תקופות שאינן נמנות לשרות, כלומר ענשי מחבוס שהוטלו עליו וכתוצאה מכך יש להאריך את שרותו; קנסות כספיים, זה הולך למחשב כדי שלא יקבל אותם כספים שמשכורתו הופקעה.
נכנצל:	זאת אומרת, רק המישור האישי, אבל הסטיסטי -
ז. ענבר:	אחת לחודש נערך דו"ח. פשוט יושבים וסופרים. הסכום המובא כאן הוא סכום של 12 דו"חות חודשיים.

6261

- נבנצל: כתוצרת לוואי - מספרים של רבע מיליון, אלף פעולות ליום, דבר כזה סוכרר לעבור למחשב.
- צ.ענבר: הבעיה היא בעיה של קביעת העדיפויות לניצול המחשב, לניצול הנקבניות.
- נבנצל: גם בעיה של ניצול כח אדם שלך.
- צ.ענבר: לא שלי, זה שייך לשלישות הראשית.
- לסקוב: הם עדיין עובדים בשיטה ידנית בהרכה דברים.
- צ.ענבר: אבל כהתאם לתרגולת, מדי יום ביומו, היות ויש שם לא רק קצינה אלא גם מספר פקידות, מדי יום ביומו חייבים להגיש דו"ח ספטיסטי מה עשו באותו יום, בסוף החודש מסכמים את הדו"ח, ובסוף השנה מסכמים את הדו"חות החודשיים.
- אם יורשה לי לומר דבר כענין ההדחה, כפי שקראתי כהפסקה כערוך, נאמר שהרמטכ"ל קרא אליו את הקצין, ערך בירור, ואחרי ערוך את הבירור עם הקצין החליט להדיח אותו ולמנות קצין בודק. זוהי הפרוצדורה.
- ידין: לא כל כך מענין אותי מה קרה היום. אותי ענין איפה מוקד הבקורת שלך ביחס לחלונות ואי נקיטת פעילויות משפטיות על ידי הדרג הפיקודי בעצמו. יכול להיות שבמקרה זה האיש לא הגיש תלונה, היא הוגשה רק לחבר ועדת החוץ והבטחון. אבל יכול להיות שהוא הגיש תלונה, אבל לא נעשה שום דבר, מישהו עיכב את החלונה, אותו סגן אלוף עצמו או מפקד החטיבה. האם זה מסמכותך לדאוג שההליך המשפטי, לאו דווקא המצ"חי או של בית הדין הצבאי, כן ייעשה? ואם זה מסמכותך, מה הבקורת שיש לך על זה?
- צ.ענבר: כפי שכבר אמרתי בתחילת עדותי, האחריות למשמעת בצה"ל -
- ידין: לא למשמעת, להליך.
- צ.ענבר: האחריות כפי שהוגדרה היא: יזום הליכים משפטיים, יזום הקירות היא תובת המפקד.

6262

- ידין: לך אין בקורת על זה?
צ.ענבר: אין לי בקורת וזה גם לא מוטל עלי. לא חובתי לדאוג למשמעת בצה"ל. שלא לדבר על כך שקיים בצה"ל ענף מסטר ומשמעת. יזום אני עוד סבין. אבל במידה וכן הוגשה תלונה -
ידין: אם הוגשה תלונה, הרי התפקיד שלי הוא, אם ידוע לי על תלונה זו, לוודא שמי שקיבל את התלונה ינהג בה בהתאם לחוק.
ידין: שאלה מסוג אחר. כפרקליט צבאי ראשי, האם אתה גם במידה מסוימת יועץ משפטי של הדרג הצבאי הגבוה ביותר, של הרמטכ"ל כן.
צ.ענבר: זו פונקציה שלך?
ידין: כן. זה מוגדר כחוק.
צ.ענבר: בתוקף תפקידך זה, האם היו התייעצויות אתך בקשר עם תלונות או ידיעות על החנהגות כלתי הולמת של קצינים בדרגה גבוהה ביותר, והאם היתה התייעצות אתך מה לעשות, דברים שאני יודע לא להעלותם על דע? שלא לדווקא הגיעו למצ"ח, או דרך מצ"ח בהליכים הרגילים של פרקליט צבאי ראשי. כיועץ משפטי לרמטכ"ל, האם ידועים לך מקרים?
צ.ענבר: נאמר כך, רוב המקרים, גם אם מגיעים לידי התייעצות בין הרמטכ"ל וביני, רוב המקרים יזומים על ידי, שכן התלונות מגיעות אלי. המקרים היחידים שזכורים לי ארעו דווקא לאחר המלחמה ובעקבות המלחמה.
ידין: אני מדבר על השלב שלפני זה.
צ.ענבר: לפני זה הספקתי להיות כדיוק שלושה חודשים כתפקידי, ובתקופה זאת אינני זוכר מקרים שבהם הרמטכ"ל ביוזמתו הביא בפני מקרים.

6267

ידין: כיוזמתך אתה, כשהבאת לתשומת לב הרמטכ"ל ידיעות, תלונות, -
חגיד לי אם יש קשר בינך ובין אלוף משנה אלזון, ענף כסחון שדה, כמקרים של
התנהגות בלתי הולמת, שיחכך ובעקבותיה וכחוצאה מסנה יכולה להיות פגיעה
ככסחון שדה. אבל זה דרך אגב. פרס לי דברים שהגיעו לידיעתך, שאתה הבאת
לרמטכ"ל, ומה נעשה בענינים אלה. אני מדבר בדרגה גבוהה, מאלוף משנה ופעלה.

אחרי כן רב

ועדת החקירה - ישיבה קי"א - 81 - לפני כן רשם אא/2

16.7.74 - בקר רב/2

העד: אלוף משנה צ. ענבר

צ. ענבר: השאלה קלה יותר לגבי הקשר בין ראש בסחון שדה לביני?

הוא שייך אמנם לאגף סודיעין, אבל קיים בינינו קשר הדוק של עבודה. כי מקרים הנוגעים להתנהגות הקצונה הבכירה, הם נושאים שמעניינים גם אותו. ולכן, אני מעדכן אותו, והוא מעדכן אותי במקרים כאלה.

י. ידין: בחשבה שלך חלול גם מקרים כאלה, אם היו?

צ. ענבר: לגבי החקופה שלפני המלחמה, קצינים בדרגת א"מ ומעלה, אני

לא זוכר אף מקרה אחד שהיה בטיפול, בחקופה של שלוש

החודשים האלה.

י. ידין: ובזמן המלחמה? עד שלב הבליטה. אנחנו באופן פורמלי דנים

עד ה-14 באוקטובר.

צ. ענבר: המקרה היחיד שנוגע לשלב הזה היה חלק מהלונגהו של האלוף

גונן.

י. ידין: זה ברור. אני מדבר כרגע על בעיות משמעותיות והתנהגות

בלתי הולמת, לאו-דוקא על בעיות של אי-ביצוע מקודה.

צ. ענבר: לא זכורים לי מקרים כאלה.

צ. ענבר: האם לפעול בעניין משמעותי, על פי חוק חייב לפעול בכיוון

סדור, או שזה עניין של שיקול-דעת.

צ. ענבר: אבל סליחה, אני בינתיים נזכר לגבי מקרה שבא

לטיפול אחרי המלחמה, אבל מתיחס לחקופה של לפני המלחמה.

י. ידין: זה אותו הדבר.

צ. ענבר: וזה מקרה של חלונה שהגישה חיילת נגד א"מ, והיא טענה -

שאותו א"מ אנס אותה. זו היתה חלונה שהיתה, היא בתחילה

פנתה אל נציג קבילות חיילים. ונציג קבילות חיילים קבע - שאין בחלונה משהו.

אם כי הוא העיר לאותו א"מ - שיחסינו עם אותה חיילת חרגו מהמסגרת הנאותה

של סקוד מפקד. החלטתו לא נראתה לאותה חיילת, והיא פנתה בקבילה אלי.

16.7.74 - בקר

הער: א"מ צ. ענבר:

צ. ענבר:

אני כמובן לא הייתי רשאי להסתמך על חקירתו של הנציג, מה גם שהנציג מנוע על פי החוק להעביר אלי תוסר, והדריחי לפתוח באמצעות בחקירה מצ"ת, ובתוך חקירת המצ"ת הזו, הגעתי למסקנה - שאי אפשר בשום אופן ליחס לאוהו מפקד אשמה של אונס, אם כי גם דעתי היתה, שהיחסים לא היו צריכים להיות כאלה, ואותו מפקד נקרא למטכ"ל והרמטכ"ל גזף בו בע"פ, זו פרישה שבערך התחילה במרץ-אפריל 73 וסופה פחות או יותר במלחמה, כאשר המפקד הדיח, העביר את ה החיילת הזו לתפקיד אחר, והיא לאחר מכן התלוננה.

היו"ר אגרנט: זה אותו א"מ שהעביר אותה?

צ. ענבר: כן אותו א"מ, ואז היא הגישה תלונה.

י. ידין: תרשה לי בנקודה זו להמשיך. אחת פה דברת, וזה מה

שרציתי להבין. פה מדובר היה על תלונה של אונס, תלונה

של אונס, זה לא רק התנהגות בלתי הולמת, זו גם עבירה פלילית, אבל אני

מתכוון דוקא "פייפ פרודק" של הנזכר, של למשל, יחסים בין מפקד וחיילת

שאפילו הם וולנטריים וברצון הדדי, אבל כתנאים של חוקף תפקידו, הם אינם

התנהגות הולמת של קצין, האם מקרים מסוג זה, שאולי לא מגיעים ישר אליך, הגיעו

אליך מגיעים אליך, ומה קורה במקרים כאלה?

צ. ענבר: מגיעים מדי פעם. למשל מקרה שבו מקרה של קצין בדרגה של

ס"א, ניסה להתעסק עם החיילת שלו. ואז הואיל והנסיון

התכסא בדבור בלבד, אותו קצין הועבר מתפקידו וננזף ע"י אלוף הפקודה,

כאשר אלוף הפקודה נזף בו באופן רשמי, נזיפה עם גאא העתק לראש אכ"א ואלוף

הסגל והעביר אותו לתפקיד אחר. זאת הוא עשה לאחר שהיתה החיעצות גם עם

ראש אגף כוח-אדם במקרה הזה, אבל מקרים מעבר לזה...

י. ידין: והתנהגות של קצינים גבוהים, לא כלפי חיילות, אבל בסוגי

התנהגות מינית וכיוצא-בזה כתחומים האזרחיים, זו לא

16.7.74 - בקר

העד: א"ם צ. ענבר

י. ידין:

עבדה פלילית מבחינת הצבא, אבל מבחינת ההתנהגות של קצין, מגיעים לדרג גבוה?

צ. ענבר: אינני זוכר מקרים כאלה.

כן אני עדיין אולי לא עניתי על שאלתו של מר גבנצל.

לנדאו: באותו ענין כדי לחסל את הפרק הזה. יש לנו פה עדות שנאספה

בשביל הועדה ע"י א"ם ישראל כרמי. העדות של ס"א משה

נהוראי, שם נזכר דבר דומה למה שהוזכר פה, והוא נותן דוגמא לרמה מוסרית

ונותן את השם של תת-אלוף, לא א"ם, אשר כאשר הוגשה נגדו תלונה על פיתוי

טרמפיסטית, לא סולק מהצבא, אל קבל נזיפה בארבע עיניים בלבד, ואף לא הודה שחרג

מהטעם הטוב. אני סוֹכַח לשם זיהוי להזכיר את שמו של תת אלוף, תת-אלוף

, האם זה היה המקרה?

צ. ענבר: לא. ופעם ראשונה שאני שומע על המקרה הזה.

לנדאו: העדות מינואר 74, פה נאמר - שהוגשה תלונה ויותר פרטים

אין. יש לי עוד מה לומר על אותו תת-אלוף = אבל לא בקשר לזה.

צ. ענבר: פעם ראשונה שאני שומע.

לנדאו: אולי בעזרת ס"א נהוראי חוכל יותר להתעדכן.

צ. ענבר: אם כי אני לא מאמין שהוא יוכל לעשור לי. צא אני ארשום לי

את כל הפרטים ואברר זאת.

לנדאו: הוא גם ממשיך את החמוגה השניה - אותו תת-אלוף אף הביא ספקד סנק

בהחטה בצפון, פאפא להצהיר על השמדה סנקים, למרות שהמטב

הצהיר בפירוש כי ירד בסעות על הסלעים.

זו דוגמא של פירוז אחר תהילה.

צ. ענבר: אני אבדוק. אני לא מניח שזה הגיע לאיזה רשות שלנו.

י. ידין: נניח שזו אמת, והטרמפיסטית הגישה תלונה, והענין הגיע לשיחה

בארבע עיניים בין הרמטכ"ל ותת-אלוף, נניח שזה נמצא. תהליך

16.7.74 - בקר

הער: א"ס צ. ענבר:

י. ידין:

מסוג זה, בהתאם לחוק, או לנוהל, חייב לעבור דרכך או לא?

צ. ענבר: בהתאם לחוק, וכאן אני חוזר גם לשאלתו של סר נבנצאל, החוק

אומר, (אני מצטט מסנו): "מפקד היודע, או שיש לו יסוד להניח כי

אחד מפקודיו עבר עבירה, שאפשר לשפוט עליה כב"ד צבאי, יערוך תלונה, או יורה על

עריכת תלונה העבירה, יחמום עליה ויביאנה לפני קצין שיפוט". החוק מטיל על המפקד

חובה לנקוט בצעד הזה. סעיף 226 לחוק השיפוט הצבאי.

כלומר, על פי החוק מפקד חייב לערוך תלונה, ואז אם מדובר בקצין

שדרגתו ס"א ומעלה, התלונה הזאת חייבת להגיע אלי. במציאות יתכנו מקרים, שבהם

תלונה הסובאח לידיעתו האישית של הרמטכ"ל יטופלו על ידו, בדרג שהוא סוצא אותה

לנכון.

י. ידין: הוא לא חייב על פי החוק?

צ. ענבר: הוא חייב לערוך תלונה.

נבנצל: בסעיף הזה, מה נקרא עבירה? עבירה פלילית או משמעתי?

צ. ענבר: עבירה שאפשר לשפוט עליה כב"ד צבאי.

י. ידין: כלפי קצינים מדרג מסויים, כל עבירה היא כזאת?

נבנצל: אז מה נקראת עבירה שאפשר לשפוט עליה?

צ. ענבר: כולל עבירה של החרשלות בחפקיד שאפשר לשפוט עליה גם כב"ד צבאי.

נבנצל: על מה נשפטים כב"ד צבאי? על עבירות פליליות ואיך עם עבירות

משמעטיות? על כולם אפשר להעמיד לכה"ד הצבאי?

צ. ענבר: על כולם אפשר להעמיד בב"ד צבאי. כל עבירה המצויה בחוק

השיפוט הצבאי, אפשר להביא בפני כ"ד צבאי.

נבנצל: מה פנוי שם?

צ. ענבר: החרשלות במלוי תפקיד בצבא, אי קיום פקודה, עשיית מעשה הפוגע

במשמעת צבא.

16.7.74 - בקר

העד: א"מ צ. ענבר;

נבנצל: זה לא כמון בכח"ד האזרחיים, מכחינים כין עבירה שיכולים

להביא אותה בפני ב ה"מ לביין עבירה שסמעתית גרידא, אין

אבחנה כזו?

צ. ענבר: לא אין אבחנה כזו. כל עבירה, אם מכחינת תןפרתה העניינית

נראית כראויה להדון בפני ב"ד צבאי, מובאת בפני ב"ד צבאי.

היו"ר אגרנט: מה פירוש הדבר כאן (מצטט) "...שאפשר לשפטו עליו

בכ"ד צבאי. כל חייל שנקבע לכך על פי פקודות הצבא..... זה על כל חייל אחר,

כל חייל יכול להביא תלונה?

צ. ענבר: בפקודת המטה הכללי מס 330301 נקבע נוהל להגשת תלונות

וקיבלות. אותה פקודה קובעת - כי מלבד המפקד אשר חייב להגיש תלונה כנגד

פקודיו ישנה עוד רשימה כעלי תפקידים שמוסמכים להגיש תלונות נגד חיילים,

גם אם הם אינם סקודיהם. לדוגמא: שוטר צבאי, רשאי להגיש תלונה נגד כל חייל.

איש סגל בסחון שדה, רשאי להגיש תלונה נגד כל חייל. איש המטה הכללי שהוא

מקור באגף האפסנאות, רשאי להגיש תלונה כאשר סגלה בבקורת פגם באפסנאות.

המשיך במ.

לפני כן רשמה רב
בס

- 91 -

ועדת החקירה - ישיבה קי"א
16.7.74 - בקר
העד: אלוף משנה צבי ענבר

איש הפסה הכללי, כשהוא מכקר באגף אפסנאות, רשאי להגיש תלונה אם הוא מגלה בכיקורת פגמים בסדרי השמירה של אפסניה, ואילו קבוצה אחרת - כל יתר החיילים בצבא - רשאים להגיש קבילה, שהועבר למפקדו של החייל, ואז החובה להגיש את התלונה - על מפקדו של החייל, אותה פקודה היא גם הפקודה הקובעת לחייל רשאי לפנות בתלונה ישירות אל הפרקליט הצבאי הראשי.

היו"ר אגרנט: אפשר לקבל העתק מהפקודה הזאת?

ענבר: אני אכין העתק ואעביר לוועדה.

לנדוי: שאלתי הרשונה מחיחסת לחקירה שבה השתתפתי, ועדת חקירה, זה היה הרבה לפני זמנך כפרקליט צבאי ראשי, בקשר לאסון ההתפוצצות בנטל אילת, ועדת החקירה צטרה את היו"ר שלה ב-9.8.71 והיא מצאה הוכחות לכאורה להאשים סגן-אלוף לפני בית דין צבאי, אני מכקש את עזרתך, אני רוצה לקבל - אני מניח שהוא הועמד לדין....

ענבר: הוא הועמד לדין והורשע בדינו.

לנדוי: הייתי רוצה לקבל העתק מפקס הדין, ואם היה ערעור - העתק מן הערעור. אם הוא עדיין (ענבר: היה.) ומה היה גורלו של סגן-האלוף הזה, ~~אאאאאאאא~~ בצבא, הקידום שלו וכד'.

ענבר: מה שאני יכול לומר מתוך זכרוני בלבד הוא שבערכאה הערעור הוא זוכה מאשמת גרימת מות, הוא הורשע באשמה כלשהי של החרשלות, שאינני זוכר את פרטי. הוא הועלה לדרגת אלוף-משנה, נתמנה כמפקד מרכז בינוי, סיים לאחרונה, לפני כחודש, את תפקידו כמפקד מרכז בינוי, והיוש הוא מדריך במכללה הביין-זרועית לפיקוד ומטה.

דיין: זה מקלט, אחת מערי המקלט.

העו: אלוף משנה צבי ענבר

לנדוי: אני מבקש שאתה תמציא את פסקי הדין האלה.ענבר: בודאי.לנדוי: שאלה שניה היא יותר כללית. יש על כך גם בתוך החומר שנמסר לך וגם מתוך שיחות מיילים - מצב השמירה על רכוש צבאי הוא בכלל רע.

אני אבקש ממך למסור חומר על כך - פסקי דין שהוצאו בבתי דין צבאיים, וכן מה נעשה ומה ניתן לעשות לדעתך כדי להלחם במגיפה הזאת בכל האמצעים הנתונים לרשותך. ואח"כ - אתה בתור קצין בצה"ל בודאי יש לך דעה בשאלה הזאת בדרך כלל.

ידין: יש לי כאן שאלה משנית לשאלה זו. מה אתה אולי עשוי להביא את השאלה, וזו אולי הייתה רוח השאלה, - שמירת רכוש במתכונת הרגילה.יש לנו עדויות של אחד ממפקדי א/חסיבות השריון במלחמה. והוא מוסר פה בעדות אצלנו שהיתה לו הרגשה בטוחה שהדיווחים על הסיפולים בסנקים במקרים רבים היו דיווחים כוזבים. כלומר, אם היה צורך לעשות כך וכך - היה דיווח כוזב. ומה זה לא רק ענין של גרימת נזק לרכוש, פה פרוש הדבר, כמו שאמרת קודם, שזה אולי לא בא לידי ביטוי, אבל אם אותו סנק יצא אח"כ ללא סיפול והמנוע שלו ~~אשתף~~ פסק לפעול - מי יודע כמה זה נגרם. הייתי רוצה לקבל סטטיסטיקה או חשובות, אם יש לך, אם הועמדו בכלל בצה"ל למשפט אנשים על דיווחים כוזבים בשל סיפולים.ענבר: כאשר לענין הפסיקה בקשר לשמירתו של רכוש צבאי יש נתונים ואני

אוכל להמציא אותם בהקדם. כל הנושא הזה של מה נעשה ומה ניתן

להיעשות זה נושא שעליו מתקיימים, חדשות לבקרים, דיונים אצל הרמטכ"ל, אצל ראש אגף האפסנאות, אצל אלופי הפיקודים. זו מכה שמנסים שכל מיני דרכים לנסות לאתר אותה, ואני חושש שאני לא אוכל למצוא בסקירה מן השרוול מה ניתן להיעשות.

זו כעיה בהיקף רחב מאוד. יש על זה דיונים, מצעים שונים. אני יודע שבאגף האפסנאות יש בודאי כל מיני הצעות ונתונים, מפני שהם גם מרכזים שם את כל הנושא של סיפול כאכדונים, באגף האפסנאות בענף כוננות, הוא גם הענף שאחזקו עומדים

הער: אלוף משנה צבי ענבר

גם בקשר לגבי אכדניס בקנה מידה גדול, הנוהג היום הוא שבתיקי חסר אפסניה שבהם נגרם חסר של 5000 לירות ומעלה אנחנו מקיימים סבע עם מחלקת החזוקה באגף אפסנאות לגבי כל מקרה ומקרה, מה הצעדים שיש לנקוט, אני יודע שנידונות כל מיני הצעות ושיטות לגבי כך שמפקדים שיש אצלם, ביחידותם, אכדן עד דרג מסויים, חייבים להגיש דין וחשבון. אני אולי גם אשא לועדה בהקשר הזה, בנוסף לחומר המשפטי, את פקודת המטה הכללי מספר 520401, זאת פקודה הקובעת את האספקסים השונים, גם המשפטיים וגם המשפטיים, לרבות נושא הדיווח על מפקדים שאצלם היה חסר. ואשתדל להמציא לועדה את החומר שמצוי בידי.

לנדוי: האם הפרקליט הצבאי הראשי הנחה את המפקדים שלו, את מצ"ח, לשים לב לנושא הזה של חקירות, ואולי גם לבקש את החובעים הצבאיים לבקש החמרת עונשים מבתי הדין הצבאיים.

ענבר: כן. על זה יש מאבק בלתי פוסק.

לנדוי: מדוע צריך להאבק?

ענבר: אני אנסה להסביר. מהו "תיק חסר אפסניה"? - בדרך כלל תיק חסר אפסניה הוא תיק הדן במקרה שנערכת ספירת אפסניה בתאריך מסויים ומתגלב פער בין תוצאות או ספירה מוקדמת או תאריך שבו קיבל האיש את האפסניה לרשותו. בתיק מהסוג הזה פתיחת לקופה של שנה שנתיים עד שמתגלה החסר ונערכת חקירה. בדרך כלל זו חקירה מסובכת מבחינה עובדתית, חקירה עם הרכה מאד מספרים, וכאן אני מביע לנושא של המאבק.

כאשר אנחנו מגיעים עם התיקים האלה אשא לבתי הדין הצבאיים ומבקשים עונשים הולמים לצערי הרב אנחנו לא מצליחים להשיג עונשים הולמים. הערעורים שמגישים בנושא הזה לא זוכים להצלחת יתרה. ומתוך פסקי הדין שאני מעביר לועדה - תוכל הועדה ללמוד שבכל התיקים שאשא שהגיעו לערעורים העונשים המוסלמים על אנשים שהורשעו בדינם הם לא עונשים חמורים. לא רק זאת - אלא רבים

הער: אלוף משנה צבי ענבר

מאד המקרים, ואני בשעתו עשיתי בדיקה של תיקים - נוכחתי לדעת שליש מהמספטים המובאים לביח דין צבאי באשמת של חסר אפסניה הנאשמים יוצאים זכאים בדינם, לעומת כ-12% - 10% בתיקים אחרים. ודוקא אלה הם התיקים שבהם התובעים עושים את המלאכה הקשה ביותר, כי מכחינה טכנית מוטל עליהם להיאבק במפקדים או בקצינים אפסנאים שהם בקיאים בצד הטכני האפסנאי ומשתדלים להוכיח שלא היה חסר בכלל, ואם היה - הוא לא נוצר בזמנם, אבל מכחינם מקורות התעסוקה שלנו נושא חסר אפסניה הוא אחד הנושאים שבהם אנחנו עוסקים, יחסית, הרכה מאד.

ידין: אחת מעסיק הרבה אנשי מילואים אצלך בפרקליטות?

ענבר: כן.

לסקוב: יש לי אליך כמה שאלות. וזה לא בקשר לעבודה הפז"ר ולא בקשר

להליכים, אלא יותר לעמדת התצפית שבה אתה נמצא ומסתכל על

כל העניין. באים אליך דיווחים מבתי הדין, תיקים משמעתיים, סמ"ח, סמפ"ר,

אתה שומא מבטחון שדה, אתה קורא כודאי אם החומר של הסוציאולוגים והפסיכולוגים,

ומתקבלת אצלך איזו שהיא תמונה. האם בשטח שיש לך עליו השפעה ישירה - הצד

המשפטי והקורסים, האם הופקו לקחים?

למשל, קצין שעושה סאפץ, קצין בכיר שעושה סאפץ שהמשמעת אצלו

התהיה בסדר, אז מתרבה אצלו מספר החלונות באופן טבעי. אז מי שלא יודע מה הוא

עושה יכול לחשוב שאצלו מצב רע. מצד שני מי שלא שם לב לדברים אצלו התמונה

היא פחות או יותר נראית חיובית. האם חודרים דרך זה ונוחנים באיזו צורה שהיא,

באיזו דרך, לעידוד הקצין האחד ואי עידוד הקצין השני. האם אלה נהפכים לחומר

הדרכה וחומר הסברה כגלי צמ"ל, כ"נמחנה", כדי שהדברים יגיעו לחייל במילואים,

לאיש שמילואים, בקורסים השונים שאתה מופיע וכו'. ואני אקח את הפרשה של גרנץ-

שרון. האם יצא מסמך, מאמאאף חוזר, שקובע מהי פקודה חוקית וכך מצייתים, או

שהעניין נשאר כפי שהתנונה הציגה אחר ויצאנו קרחים מכאן ומכאן? האם ננקטת

העד: אלוף משנה צבי ענבר

פעולה כלפי אותו קצין ששוכב באוהל ואומר לו "אתה 35 יום" ונרשם 35 יום, שזה בא אליך כדרך כלל באיחור, כי הוא אינו מדווח איך הוא עושה את הדבר? האם נוסף לדיווחים שלך לראש אכא, האם אתה נסבש עם ראש המטה הכללי ומעמיד אותו, איכותית, על חומרת הכעיה? וְאִם יצאו חוזרים כאלה, חומר הסברה, חומר הדרכה, בכתב - האם אפשר לקבל לקחים מן המסמכים האלה בשביל להתרשם? זוהי השאלה המשמעותית הראשונה.

ענבר: מקויימים דרך קבע קורסים, השתלמויות בחוק שיפוט צבאי לקצינים כחנאי להעלאתם לדרגת סרן ומועברים נושאי חוק בקורסים שונים בצה"ל וביחידות השונות. לצורך זה קיים מדור הדרכה שעוסק באופן שוטף יום יום, אין יום שבו לא ניתנים לפחות בקורס אחד בצה"ל מספר הרצאות, יום יום אנשים שמרצים בקורסים השונים, ביחידות השונות;

ת.כ.ב.

(לפני כן רשם
ב.צ.ס.)

הער - אל"ם ז.ענבר

מופץ חומר בכחכ בצורה דפים למפקד, ואעביר לוועדה אח החומר. החומר מועבר
לכל המפקדים באלפי שוחקים.

ח.לסקוב:

דרך קצין חנוך ראשי או ישירות?

אל"ם ז.ענבר:

ישירות, דרכנו לפקודים, להפצה ביחידות. מחפסמים

פסקי-דין בפקודות השגרה של היחידות, מופצים על-ידי

הפרקליטים לקציני השלישות ועל-ידי ליחידות. ניתנת הסברה במחנה | במדור

האנפורמטיבי ובגלי-צה"ל. יש לנו מדור של קבע בגלי-צה"ל שבו באופן קבוע

התובע הצבאי הראשי מנתח פרשה משפטית ומובאים מקרים שונים ב"במחנה". בדרכים

שונות: בידיעון אכ"א-פרט מופיעים מקרים הנובעים לנושאי התרשלות מפקדים.

יש נושאים יותר ספציפיים שאינם מענינים את כל החיילים, הנובאים בידיעון

אכ"א-פרט, אין טעם לפרט זאת ב"במחנה" כי זה נושא מקצועי. בסך הכל הייתי

אומר שנעשה מאמץ להביא את הדברים עד כמה שאפשר לידיעת המפקדים. להערכתי

זה לא מספיק, להערכתי יש צורך בירידה נוספת ליחידות. הכעיה היא בעית

לא רק תקנים, אלא אפילו כח-אדם. כ גס אם היו התקנים שדרשתי ואני דורש,

והם בדיון, הרי קיימת בעיה חמורה של כח אדם, כי צריך שלא יהיו פגורים בספול

כחיקים. אך מפקשים עם קצינים ביחידות ומגישות בכל מיני פורמטים, מחקיימים.

אני עצמי למשל, משתתף בדו-שיח של חצי יום עם כל קורס מ"פים, על הכעיות האלה.

ח.לסקוב:

פקודות ישנן, פקודות הפקוד העליון ישנן, פקודות קבע

ישנן, והסך-הכל הוא שכל ההליכים שהם מחקיימים, כאילו

הם מאמץ שאינו פרודוקטיבי. פרט לכך שזו אחריות מפקדים, אולי חוכל להצביע

על עוד דברים שעליהם עליהם, שעמדה על חומרתם כחקופת גיוס או בחקופה אחרת,

שאתה חושב שאם ינקטו שם בפעולה, המאמץ הכולל הזה יהיה פרודוקטיבי.

הער - אל"מ ז.ענבר

אל"מ ז.ענבר:

אני חושב שזה אכן כך, שפקודות קיימות, כמעט כל המקרים

מכוסים על-ידי פקודות יפות, ואני לא יכול לראות

דרך מעשית אחרת, מאשר שכל מפקד בדרג שלו, יוודא שהכפופים לו מבצעים את

הפקודות. ברגע שאלוף פקוד אינו דורש זאת עד הסוף מהמח"ט, והמח"ט לא מהמג"ד,

אז אכן נוצר מצב כזה. הרגשתי היא שבאמת זה כך. הרי המשפטים אינם יכולים

להיות השוטרים של הצבא, אך אני נתקל בכך יוסמיוס, שכאשר אני בא אל מפקד

מסוים בפענה מסוימת, הוא אומר לי: תראה, המפקד שלי ראה את זה, אישר לי

ולא נקט צעדים. זה קיים. לדעתי האישית, פל זה מוכרח להתחיל כרמטכ"ל,

וכאן אני מוכרח לצטט את תא"ל פנחס להב שהיה דובר צה"ל. היינו פעם כאיזה

דיון בקשר לפרסומים אסורים על-ידי מפקדים. אמר# אז תא"ל להב: צריך לפצוא

איזה תא"ל זוטור ו להתחיל איתו. כאשר לא ננקטים, ולדעתי לא ננקטים ממיד

הצעדים הדרושים על-ידי הקצינים בדרגות הגבוהות, דבר שמקשה על הטפול בעכירות

הנוגעות לכפופים לאוחס קצינים, וכאשר ננקטים צעדים נגד קצינים בדרגות בכירות, -

הערכתי היא שאו שהם יוצאים זכאים בדין, או שהם מקבלים עונשים קלים, או שאם

המערכת המשפטית מטילה עליהם עונשים קלים, אז הרשות המאשרת את גזרי הדין מקלה

בעונשם, ולכך יש שתי השלכות. השלכה אחת לגבי רמת המשמעה בצבא בכלל

והשלכה שניה היא לגבי חוסנו המוסרי של צה"ל, ואני מוכרח להביא דוגמאות,

אם כי יש בהן משום מתיחת בקורת על מפקדים הממונים עליהם, אבל דוגמאות

של סגני-אלופים שמשפטיהם התקיימו, הם הובאו לדין, ומה קרה איתם? באותו

מקרה של סא"ל שעלה בדרגה, בסך-הכל לא הוטל בו דופי מוסרי.

זה המקרה שהזכרת קודם?

היו ר אגרנט:

כן.

אל"מ ז.ענבר:

בענין אילת?

היו ר אגרנט:

כן.

אל"מ ז.ענבר:

.102.
ח.כ.ועדת החקירה
ישיבה קי"א - בוקר

העד - אל"ם ז. ענבר

הוא התרשט במלוי תפקידו, יתכן מאד שהיה נידון על שאלת
אחריותו למותם. הוא גם לא הועלה מיד בדרגה. אעפ"י שהיה בתפקיד של אל"ם,
דרגתו עוכבה שנה לפחות. אבל אם אקח מקרים מחקופתי שלי, סגן-אלוף שהורשע
כאשמת זיוף מסמכים, הורשע באשמת התנהגות כלתי אולמת כתוצאה מכך... .

לסקוב: אלה שתי האשמות, או תהליף?

אל"ם ז. ענבר: לא. אותה אשמה, אך אמרנו שזה שאתה מזייף, זוהי גם
התנהגות שאינה הולמת את תפקידך. נכון שלא הוכח שהיתה
לו טובת הנאה אישית, שהוא זייף אותם מסמכים כי טען שרק כך יוכל לבצע יותר
מהר את משימת הבנוי שהוטלה עליו. אותו סא"ל הורד על-ידי בית דין צבאי
לדרגת סוראי, ולא הוטל עליו עונש מאסר, כי בית הדין הצבאי אמר שלא היתה
לו טובת הנאה אישית, ואנו לא רואים בכך שתיחות אישית, אך לא יתכן שסא"ל
יזייף מסמכים.

יו"ר אגרנט: לשם מה זייף את המסמכים?

אל"ם ז. ענבר: כדי לזרז עבודת הקצת של צריף.

היו"ר אגרנט: הוא ערער לבית המשפט הצבאי לערעורים, ובית הדין הצבאי
לערעורים אישר את גזר הדין - הורדה לדרגת סוראי.
בהחלט לחוק, העברתי את גזר הדין לאשורו של הרמטכ"ל.

י. יריין: מתי זה היה?

אל"ם ז. ענבר: זה היה כבר לאחר המלחמה, כאשר העברתי. הפרשה כולה היתה
לפני המלחמה. העברתי זאת לאשורו של הרמטכ"ל דאז, רב-אלוף
דוד אלעזר, והמלצתי על אשור גזר הדין כמו שהוא, ואמרתי שהנושא הוא נושא של

הער - אל"ם צ.ענבר

קביעת הדמות המוסרית של צה"ל. הרמטכ"ל הקל כמפתצשו של אותו סא"ל. השאיר
אח העונש של נזיפה חמורה שהיה מלווה להורדה בדרגה. דרגתו של הסא"ל הוחזרה
לו, ורק נאסר לו לפרוש מהצבא. ניחנה הוראה להוציאו לגמלאות.

היו"ר אגרנט: הוא יצא ל גמלאות?

אל"ם צ.ענבר: כן, אבל כמלואי צה"ל הוא סא"ל.

י.נבנצאל: וזה משפיע גם על הגמלאות שלו, אם הוא סא"ל או אל"ם?

אל"ם צ.ענבר: כן.

דוגמה שניה, גם היא מחייחסת לסגן-אלוף...

אני רואה שסגני-האלופים הם המסכנים הגדולים ביותר.

י.ידין:

פעליהם לא קיים שום דבר.

אל"ם צ.ענבר: כן, אם כי כרגע יש תיק התלוי כלפי אל"ם, באשמה של

גרימת מוות.

סגן אלוף, [] , מעל באסון שנחננו בו

גורמים אזרחיים - [] וגנב פריטים [] , וזה היה בחקופת
אבל גנב.

המלחמה. אמנם לא גנב בסכומים גדולים. גנב קופסאות שמורים שהביא לביתו

ואכל. גנב חליפות לתנוקות - שלוש אמנם, גנב שרשראות, וכל מיני פריטים

אחרים שהתגלגלו [] בארגזים פתוחים. הוא הובא לדין, בפני כח-דין צבאי.

הערכאה הראשונה, ברוב דעות, זיכתה אותו מאשמה בניכיה, והאשימה אותו בכך

שפעל בנגוד לסדר השוכ של הצבא. דעת המעוט היחה שהוא אשם.

הגוש צרעור.

י.ידין: הפרקליטות הבישה?

.110. 104.

ת.כ

נערת החקירה - 16.7.74
ישיבה קי"א - בוקר

הער - אל"ם צ.ענבר

בוודאי.

אל"ם צ.ענבר:

ערכאת הערפורים הרשיעה אותנו בעכירות שיוחסו לו, והוא
הורשע בעכירות של גניבה, החזקת רכוש החשוד כגנוב, כי ישנם פריסיס שאותם הוא
קיבל מפייסהו אחר שגנב ולא גנב אותם ישירות, והחנהגות שאינה הולמת.

המשך רשם א.כ.

הער (המסך: גזון לארבעה חדשי מאסר על תנאי והורדה לדרגת טוראי. המלצתי בפני הרמטכ"ל הנוכחי שיאשר רח גזר-הדין, שהעונש הזה הולם ושאינן להקל בו. הרמטכ"ל לא קיבל את המלצתי. את הורדתו בדרגה הפך להורדה בדרגת סרן. שלטונות הצבא האחראים לכך החליטו להשאיר אותו בצבא בדרגת סרן, כי בעוד שנתיים הוא צריך לפרוש לגימלאות, וזה לא יפה לפגוע בו. הקצין משרת היום בצ.ה.ל. בדרגת סרן במחלקה שעוסקת בלימוד לקחי המלחמה, משהו במחלקת תורת הלחימה של צבאות-אוי"ב, ואפילו גשאלתי בימים אלה מה דעתי לגבי זה שרוצים לתת לו מינוי של רב-סרן. אני חושב, שדעתי ברורה. אין לי ספק, שהוא יקבל דרגת רב-סרן ברגע שהפקודות רק תאפשרנה זאת, והוא עוד יתזרר לדרגתו. וזה קצין שפעם כבר הורד קודם לכך בדרגה כשהיה קצין באשמת התנהגות בלתי-הולמת. זאת כבר פעם שנייה שהוא הואשם תכנתנהגות בלתי-הולמת. (ידיון: שבע יפול צדיק וקם...))

לגדוי: האם הרמטכ"ל מקבל המלצה גוסף על המלצתך במקרה כזה? הוא מתיעץ עם מישהו?

הער: אני משער כך.

לגדוי: האם יש איזה הסדר פורמלי לכך?

הער: לא. הסדר חוקי - לא. על פי החוק - רק חוות דעתי.

היו"ר: לפני שהרמטכ"ל מאשר את גזר-הדין, הוא חייב לקבל את חוות דעתך?

הער: הוא חייב לקבל את חוות דעתי. בכל אחד מהמקרים האלה גקראתי לרמטכ"ל לשיחה, מתוך כוונה שלפחות בשיחה אולי באופן מוסרי אני אגיד לו "בכל זאת, זה בסדר". או שברגע שהוא לא מוכן לקבל את דעתי, הוא גם רוצה להכחיר לי מדוע. כלומר, הוא לא מאשר את גזר-הדין וזה גופל עלי מן השמים. הוא קורא לי ואומר: "חשמע בכל זא, מוכרחים לעשות משהו". כמובן, הובא לידיעתך עוד לפני זה שהנה אני עומד להחליט כך וכך, מטעמים כאלה וכאלה.

היו"ר: כל גזר-דין של בית-דין?

הער:

כל גזר-דין של בית הדין הצבאי לערעורים או בית-הדין הצבאי המיוחד, כלומר, הייתי אומר, שכמסקנה טופית שהשאלה אם קצין מסויים א יסאר במצב גרוע מאוד כתוצאה מכך שהנה הוא צריך לפרוש מהצבא כטרם עת בדרגה נמוכה, או אם קצין מסויים ס דיוש משמש פעמים רבות למפקדים בכל הדרגים כשיקול חשוב יותר מאשר עצם הענין שנקרא "הקריטיצי" בעינינו (ואני מעריך שהוא ערסילאי בעיני רוב המפקדים) של הדמות התוסרית של הצבא נשדברים מסויימים לא יתכנו. כי מתחילים לטעון: "בסך הכל, מה הוא גנב? בגלל עשן קופסאות טונה, אתה רוצה שהוא יפסיד את כל הגימלאן?" זו הגישה שאני התרשמתי ממנה.

לסקוב:

השאלה השלישית. אתה השתתפת, נדמה לי, החל מספטמבר בדיונינו המסג הכללי של ראש אכ"א בעניני משמעת? (הער: כן.) שם הועלה האספקט של המשטר המינהלי, ולא העלו את המקצועי ולא את הטכני. ושם הובעו דעות שונות, אך ביניהן שחיס שמענינות אחי. האחת - של אלוף פיקוד הצפון, ואני ארענן את זכרונוך בזה שאקרא לך את הדברים. אלוף פיקוד הצפון אמר כך: "אני קודם לכל לא תושב שזה מצב חמור. אני לא חושב שיש איזשהו מצב חמור בנושא המשמעת... לפי דעתי, ביחידות היום יש רמה משמעת סבירה. לפי דעתי לא גרועה ממה שהייתה אי-פעם. ולפי דעתי גם לא מצב חמור". לדעתו, רק בדבר אחד יש חריגות וזה בחחום הנהיגה ועבירות התנועה.

באותו דיון השתתף אלוף פיקוד דרום, והוא אמר שכל בקשר למשמעת שצריך לעסוק בזה והוסיף: "הגיע הזמן (לעסוק במשמעת. ה.ל.) לפני 6 שנים, כי כשיש אש - משטר ומשמעת הוא הרכה יותר חשוב מאשר כאשר אין אש". הוא חלק גם על הערכת אלוף חופי וטען שהמשמעת בצבא רעה: "האם יש לנו כסחון שפקודה שאנו מוציאים מתבצעת? אני אומר באופן מפורש ומוצהר: לא. יש לנו כסחון שהיא לא מתבצעת. אם זה על סמירת נשק, אם זה על סיפול בתחפושה, אם זה על כללי זהירות באימונים, ואם זה על זהירות במבצעים... זה אין לנו. להרגיל אנשים להישמע אין לנו היום".

בדיונים אלה, דעתך היתה לפי דעת אלוף פיקוד צפון או אלוף פיקוד הדרום?

הער:

הנקודות שעליהן חיויתי את דעתי - לא היו לגבי השאלה הזאת, אלא לגבי אספקטים אחרים שנדונו באותם הדיונים.

הער (המשך): הרגשתי היא, שאלוף פיקוד הדרום צודק יותר בעמדתו.

לסקוב: אמרת שהשווית לפני יום הכיפורים ואתרי יום הכיפורים. לא מצאת הבדל?

הער: לא!

לסקוב: השאלה היא אם מכחינת ההחלפה גם צל רקע יום הכיפורים, צא חיזק אצלך את דעתו של אלוף פיקוד הדרום?

הער: כן. בהחלט רקע של המלחמה חיזק אצלי דעה זו. אני בהחלט יודע, שאלוף פיקוד הדרום היה אישיה אחת האלופים הבנדידים בז.ה.ל. שנושא המסמעת היה חשוב אצלו. אני, למשל, יודע שבתקופה כשאתו אלוף פיקוד הדרום היה ראש מה"ד; והוא טען שתאונות-אימונים זה ענין של מסמעת, תרי שבאופן אישי קבע הסדרי-מלחמה בתאונות-אימונים, זה הוריד בצורה ניכרת ומשמעותית מאוד את תאונות-האימונים בז.ה.ל. כתוצאה מסיפולך האישי.

הי"ר: אתם מבססים את הדעה הזאת אל מחקר סטטיסטי?

הער: כן. כודאי. אפשר להסוכה בזה. ישנם דיווחים על תאונות-אימונים של אצא אג"ם מה"ד, שיוצאים אחד לחודש.

לסקוב: בהמשך לשאלות, כמסופב תצפיה ולא כדעתך בתוך פרקליט צבאי ראשי, שאתה גובע בזה. בתקופה רגיעה מחנכים למסמעת, כדי שהיא תהיה פעילה בתקופה של מלחמה. המאמץ הוא שהיא תהיה אפקטיבית בחקופת רגיעה כך שכתנאים תחזויים של להימה, כפי שהם יהיו, היא באמת תצדיק את עצמה.

אם אני קורא חלק מהסיפוס המסמעתהי וחלק ממה שבא דרך תשיפוס של בת-דין, ואם אני לוקח את מה שיוצא ממכתבים שהגיעו, אז התמונה היא בערך כך: יש דבר מודאיג, שהוא מה שנקרא סחיכות, גנכות והוצאה מרכוש הצבא. ישנה גנכה של חפצים אישיים, לקיחת ציוד צבאי - או של חכר או של הצבא - והוצאתו התוצה. זה נשק, תחמושה, ציוד אופטי, דלק, כלי-עבודה, מיסמכי צבא - מיסמכים סודיים ביותר - טיפיים וכו'. לא שונה המצב

לסקוב (המשך):

לגבי מה שנקרא ביזה של שלל, ונדליזם של שלל, כולל ונדליזם כלפי הציוד שלנו. כל אן
הנושא שנקרא אמה, דיווח סקר, חתימה על מיסמך כפי שציינת. ונדליזם ביחס למתנות
שבהם גרים לברז, למקלחת, למשתנה, לבית-כיסא, לחדר-אוכל, לארון, לכל הפיג'אס וכו'.
בטיפול הפרט בתופעות של טירטור ונתחלמות מהמינהל התקין והתנהגות שאיננה הולמת לקצין
כל איתן נקודות שציינת. גיקח כחוך זה גם את ההסעה, גיקח כחוך זה גם את המקרר למטבח
מפני שסבב פרטי שתנאים יתדר טובים. תוסיפו לזה את המשטר המיבצעי שזה התעלמות
מכסתון-סדה, מכסתון-קשר, הדלפה של סודות, הוצאה של חומר סודי לאנשים שאינם בקבוצת-
הסוד שמנסמים לעת את זה. ביצוע משימות ע"י ונדליזם לגבי ציוד, אי-דיווח על פעולות
של אויב, אי-דיווח על פעולות שלנו, פצועים, חללים, נעדרים. שוכב על ירך פצוע - ולא
מביטים לו עזרה ראשונה, תופעות של השתמטות כתוצאה מהתחלאת, קלקול של כלי-נשק,
ללוח פצועים, אפילו פציעה עצמית. אי-קיום פקודות-קבע, סירוב לציית לפקודה. אם
אני לוקח את המשטר הטכני בקשר ל-ר.ק.מ. ללא שמן, ללא דלק, חלקים שחסמים, אי-ביצוע
של אחזקה. במקום אחד אפילו אמרו שהביאו ציוד מתחזק מיחידה אחרת, ולאחר הבקורת
החזירו אותו. זה המשטר הפגום בצבא. מה תרבה יותר חסור מהמלים שבהן אנחנו
משתמשים. וזה בצבא הקבע וגם בצבא המילואים.

האם כחוך המגעים שישנם עם קצינים שהם נפגשים אצל ראש אכ"א, אצל הדימטכל,
הקמצ"ר עם בסחון שדה עם ראש אג"א, אלופי הפיקוד והשליכים הפיקודיים יחד עם הפרליט
הצבאי הראשי, צאצא מפקדי גדודים, לא נעשה משהו גשכיל להסביר שתקופת המתיירנות
פיספה, לא השיגה כאן את התוצאות? האם אתה יכול, אם לא לפני יום כיפור אז לאתר
יום כיפור לציין דבר כזה? כי לא שמעתי על זה בספ"קים, עד כמה שהגיעו לוועדה. האם
באיזה שהוא מקום לא נעשה איזה מאמץ כדי לעקור את המתיירנות הזאת, אשר מכלה את האיש
ומכלה את המשק?

העד: ככל התופעות האלו שהזכרת - הן אכן תופעות קיימות. לאור היקפו הגדול של הצבא,
קשה לי לחוש אם זה בכל היחידות, כל הזמן, או שאלו הן תופעות שמפני שהן
יוצאות דופן - הן הגיעו לידיעתנו. כי, מצד אחד, אנחנו יכולים לכוא ולטעון: לא
ננקטים צעדים משמעותיים? הנה עובדה: רבע מיליון חלונות בשנה! הרי המקרים שאנחנו

הער (המשך): יודעים עליהם הם מקרים שאנו יודעים עליהם מ פ נ י שננקטים ממעעים?

יש מפקדים שטוענים שזה לא כך. אלוף פיקוד הצפון היה פחות או יותר מרוצה לפני הפלחמה, בחודש ספטמבר, ואמר שמצב המשמעת בסדר. הייתי אומר, אם כן, שלא הכל מסכימים עם הדעה שלגמרי לו שומרים, ואם ישנם מקרים - אז מטפלים בהם.

מצד שני, ישנן קבוצות של מפקדים שנלחמות כדי שפיקודיהם לא יעמדו לדין בגין עבירות מהסוג הזה ומכל מיני סוגים. אני אתן לך דוגמא. אתה הזכרת גנבות מזון. היה לי מקרה, כשהייתי פוקליט צבאי בבפיקוד המרכז, בקשר למפקד פלוגה מצטיין שבמסגרתו, ושיש לו א ו ה , שהוא פרץ למטבח של יחידה אחרת. (לסקוב; זה היה בעזה?) כן, בעזה. סענתו היתה; לא היה אוכל לחיילים. אני הוריתי להעמיד אותו לבית-דין צבאי. התוצאה הממשית היחידה היא שעד היום אלוף-מישנה אחד כזה"ל (כנוסף לרשימה הגדולה שקיימת של מפקדים בכירים בצה"ל.) אשר א) לא מדב אתי נ-ב) סבור שאני מתן את חסונו של הצבא... אז בפירוש ישנם מפקדים בצה"ל. הסבורים, שהפוקליט הצבאי הראשי מהוה מכשול בצבא בכך שהוא מורה על העמדתם של מפקדים לדין. "על מה? - בסך הכל על שהוא רצה לתת אוכל לחיילים שלו"...

(אחריו וישמה א. א.)

מפקד מצטיין מעמידים לדין על דבר כזה? לא שאנחנו לא משמיעים בכל פורום אפשרי את העמדה שלנו בנושא זה, אבל הרבה פעמים הקול הוא קול קורא בסדר. הרבה מפקדים אינם שוחפים כלל ועיקר להשקפה שיש מפקדים שלא הכל מותר להם.

אני רוצה להוסיף דבר בענין הבקורה בזכא. כרגע מחקייסים

באג"ם דיונים בשלב מחקרם ביותר, כלומר הובשה כבר הצעה מפורטת להקמת

אגף או מחלקה לבקורה. אחת ההצעות היא שזה יהיה אגף שכראשו יעמוד אלוף

והוא ירכז את הבקורה בזהל. כסופו של דבר, אין היום כזה"ל אגף עצמאי, או גוף עצמאי

עצמאי כלשהו לבקורת, וכל גוף מבקר את עצמו. אינני יכול אף פעם להיות בטוח

שאם מתגלה תופעה שלילית כחחום מסוים, אותו א' גוף, שהוא לפעמים קטור בתופעה

השלילית, שהוא מסוגל לתקן את התופעה הזאת או להלחם בה.

שאלה לתבהרה. אפרת שכתוצאה מהקפדה של אלוף גונן ^{כראש} ~~המפקד~~

יריין:

מה"ד בעניני משטר ומשמעת אימונים, ירד מספר החאונות.

זה באמת כתוב בדו"ח שנתי של המשטרה הזכאית: ירידה של 41 במקרי המוות

ב-1972 לעומת 1971. האם המסקנה שלך היא מפני שזו המסקנה של המשטרה הזכאית,

או שאתה בדקת את זה? מסתבר שהירידה של 41 מקרי מוות כוללת: 3 כתוצאה

מחאונות אימונים, 5 - תוצאה מחאונות כנשק, 7 - ירידה מחאונות עבודה,

5 - התאבדויות, 21 - סעיף שונות. מה שייך ענין פציעה, היתה ירידה של

131 במקרי פציעה, ~~הירידה~~ ירידה של 5 במקרי פציעה באימונים, 32 - תוצאה

משימוש בלחי חוקי כנשק, 94 מקרים כתוצאה מפציעות אחרות. כאותה שנה בדיוק,

לעומת הירידות האלה, עלה מספר החקירות של מצ"ח כסוגי העכירות הכאות:

49% עכירות שררה והחעללות, 2.5% עכירות נגר רכוש, 17% העלמות כלי נשק.

האם המשפט הזה של מצ"ח, שכתוצאה מהקפדה של אלוף גונן

היתה ירידה, לאור הניתוח שקראתי - לדעתך, מהי האמת?

אפרתי מה שאמרתי מחוך התרשמותי בכנסים ~~שנערכו~~

ז.ענבר:

שנתיים שנערכו על ידי מה"ד. אלוך גונן ערך שני כנסים

שנתיים לכל מפקדי צהל מדרגה מסוימת, בנושאם היחיד היה: משמעת בקשר למניעת

חאונות אימונים. ומחוך הנחונים שהוצגו על מה"ד כמפגש השני, התרשמותי היחה

שאכן חלה ירידה.

ידין:

יש לי בקשה אליך. הניתוח שאני הקראתי נעשה על סמך הדו"ח של מצ"ח. אני מציע שתכרוק עוד פעם את הדין וחשבון, תעשה את

"הכרייך ראון", ותביע אתה למסקנה, אני רוצה לדעת אם הניתוח שיש לפני, שלא

אני עשיתי אותו, אם הוא נכון או לא, אם כאמת הירידה היא כאמת תוצאה - -

היו"ר אגרנט: זו היחה משרת שאלת הביניים שלי, כששאלתי אם הערכה זו

מבוססת על מחקר סטטיסטי.

צ.ענבר: לא.

ידין:

הייתי רוצה לקבל סמך בכתב, לאחר כריקה, אם נכון מה שאמרת

ומה שמצ"ח אמר. אבל אם נכון הניתוח הזה, זה מראה שאולי

כל מיני דברים מוסכמים, שאולי נעשים ככוונה טובה, משפיעים על דברים. הייתי

רוצה לשמוע דעתך בעניין זה.

צ.ענבר: אכרוק את נתוני מה"ר בנושא זה.

ידין: אני מתכוון לדו"ח 1972.

צ.ענבר: אני מקבל דו"ח חודשי ממה"ר עם פרוט מדוייק.

נכנצל: לא שמעתי תשובה ממך לשאלתו של רב אלוף ידין אם היו

משפטים בעניין דיווחים כוזבים על סיפולים.

צ.ענבר: לא ידוע לי.

ידין: ביקשתי זאת בכתב.

נכנצל: חבוא תשובה בכתב?

צ.ענבר: כן. רשמתי את זה.

היו"ר אגרנט: יש לפנינו ערות, למשל, שחתמו על דו"ח שנעשו סיפולים ברכב,

של אלוף משנה יגאל גונן. חתם מנהל עבודה בירידה קצין

החיסוש.

צ.ענבר: הזכרתי זאת.

היו"ר אגרנט: אמרת קודם שבערך שליש מהמקרים שדנים קצינים על החנהבות

כלתי הולמת, או עבירה זו או אחרת, הם יוצאים זכאים.

צ.ענבר:

בעבירה של אי שמירה על רכוש צבאי, בחקופה מסוימת, כשהייתי פרקליט פיקוד המרכז, עשיתי בדיקה של המקרים שהובאו במשך כשנה לבית דין צבאי על אי שמירתו של רכוש צבאי, והגעתי למסקנה שבשליש מן המקרים יצאו הנאשמים זכאים.

היו"ר אגרנט: אולי הם נאמת היו זכאים?צ.ענבר: אולי.היו"ר אגרנט: אני מכין שיש לך הרגשה, שהם כל כך בקיאים במאסריה הזאת ~~שם~~

מכחינה סכנית, שקשה מאד להגיע להרשעה. אולי הפרקליטים שמופיעים שם מסעם הצבא, אני מתאר לי שהם עורכי דין שבאים למילואים, אינם בקיאים כל כך מכחינה סכנית, ולכן מצליחים להשיג זיכוי.

צ.ענבר: אבל הסנגורים בקיאים בדיוק כאוחה מידה. כאשר כל מה שאתה

מצליח להוכיח לבית הדין הוא שנוצר חסר, ואתה לא מצליח להוכיח איך נגרם החסר, בכל חיק כזה, כשנא מועמד לדין קצין אפסנאי, אז דרך קבע במשפטו מופיע המג"ד שלו והמח"ט שלו, ונותנים עדות שקצין אפסנאי כזה, ששומר על כל סיכה מסיכות הצבא כעל בכה-עינו - עוד לא קם בצבא ההגנה לישראל. ואז הקצינים אומרים: קצין זה עשה כל מה שיכול היה לעשות.

יריין: אהה יכול להעריך מהי בערך נוכל לקבל את החשובות לשאלות

שהצגנו לפניך?

צ.ענבר: אשתדל לעשות זאת בהקדם. הייתי מבקש חקופה של חודש, אם אפשר.

היקף הנחונים תלוי בחקופה. אני יכול להמציא נחונים תוך יומיים או שלושה, שבוע או שבועיים. תוך שבועיים אוכל לתת חשוכה שתענה באופן סכני על כל השאלות שהוצגו, אבל לא אספיק לבדוק לגופו של עניין כל אחד מהמקרים בצורה יותר יסודית.

נבנצל: אני מבקש לא לעכב את החומר כולו בגלל דבר אחד שאותו צריך

לבדוק.

- צ.ענבר: חוץ שבוע אחת להעביר את החומר.
- היו"ר אגרנט: אולי תוכל לסיים חוץ שלושה שבועות?
- צ.ענבר: כסדר. אעביר לועדה באופן שוטף את החומר שלגביו אין בעיות. יש חומר שמחייב מחקר, צריך פשוט להוסיב אנשים ולברוק.
- לנדוי: איננו רוצים שבגלל זה חרד רמת המשמעה בצה"ל...
- ירינ: אני מקווה שהיא תעלה. אני חושב שמחקרים כאלה דרושים לצה"ל בכל מקרה.
- היו"ר אגרנט: רצית לקרוא את הפרק הנוגע לענין המסמך. אנחנו מרשים לקרוא את זה כאן, וחעשה את הסידורים עם מזכיר הועדה. זה כמוף
- להנאי טוריות מוחלסת.

הישיבה נעולה